

Στάσεις και αντιλήψεις έναντι
των ατόμων με αναπηρία,
χρόνιες παθήσεις και των
οικογενειών τους, στην
Περιφέρεια Πελοποννήσου

ΕΡΕΥΝΑ ΚΟΙΝΗΣ ΓΝΩΜΗΣ

PALMOS
ANALYSIS

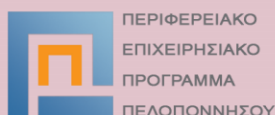
ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2021

Στο πλαίσιο της Πράξης «ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ, ΧΡΟΝΙΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΤΟΥΣ ΠΟΥ ΔΙΑΒΙΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, 'ΑΓΗΣΙΛΑΟΣ'»

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Έκθεση αποτελεσμάτων:

Έρευνα κοινής γνώμης «Στάσεις και αντιλήψεις έναντι των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους, στην Περιφέρεια Πελοποννήσου»

Αθήνα, 2021

Έκδοση:

Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.)

Κεντρικά γραφεία: Λεωφ. Ελ. Βενιζέλου 236, Τ.Κ. 16341, Ηλιούπολη

Τηλ.: 210 9949837 • Fax: 210 5238967

E-mail: esaea@otenet.gr • Ιστοσελίδα: esamea.gr

Υλοποίηση:

Palmos Analysis IKE

Δ/νση: Γ. Παπανδρέου 18, Τ.Κ. 54645 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 555545 • Fax: 2310 555549

E-mail: info@palmosanalysis.gr

Ιστοσελίδα: palmosanalysis.com

Επιμέλεια εντύπου - Παραγωγή προσβάσιμης έκδοσης PDF:

Europraxis μ.ΙΚΕ

Δ/νση: Βέργας 4, Τ.Κ. 17673 Καλλιθέα

Τηλ.: 210 9521313 • Fax: 210 9521318

E-mail: info@euro-praxis.com

Ιστοσελίδα: euro-praxis.com

Η παρούσα έκδοση υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Καταπολέμηση των Διακρίσεων και Προώθηση της Κοινωνικής και Εργασιακής Ένταξης για τα Άτομα με Αναπηρία, Χρόνιες Παθήσεις και τις Οικογένειές τους που Διαβιούν στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, 'ΑΓΗΣΙΛΑΟΣ'» που εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Πελοπόννησος 2014-2020». Η Πράξη συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του ΠΔΕ (Δικαιούχος της Πράξης: Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία - Ε.Σ.Α.μεΑ., με ΚΩΔ. ΟΠΣ 5071337).

Άξονας Προτεραιότητας: «2Α. Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού-Ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση» • **Θεματικός Στόχος:** «09. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης» • **Επενδυτική Προτεραιότητα:** «9iii. Καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και προώθηση των ίσων ευκαιριών» • **Ειδικός Στόχος:** «2Α5.2 Βελτίωση της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών εκπαιδευτικής υποστήριξης σε κοινωνικά ευπαθείς ομάδες (ΑμεΑ, μαθητές με αναπηρία ή/και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, κακοποιημένες γυναίκες)»

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	3
1. Εισαγωγή.....	5
2. Ποσοτική έρευνα γενικού κοινού στην Περιφέρεια Πελοποννήσου	7
2.1 Ταυτότητα έρευνας	7
2.2 Δημογραφικά στοιχεία.....	9
2.3 Γενικές απόψεις για θέματα αναπηρίας/ χρόνιων παθήσεων	16
2.4 Κοινωνική αντιμετώπιση - Προσβασιμότητα	20
2.5 Ισότητα και δικαιώματα	31
3. Ποιοτική έρευνα στοχευμένου κοινού.....	42
3.1 Ταυτότητα έρευνας.....	42
3.2 Ομάδα εστιασμένης συζήτησης 1: Άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις	43
3.3 Ομάδα εστιασμένης συζήτησης 2: Γονείς / κηδεμόνες / δικαστικοί συμπαραστάτες / μέλη οικογενειών ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις.....	50
3.4 Ομάδα εστιασμένης συζήτησης 3: Στελέχη διοίκησης / αυτοδιοίκησης / κοινωνικών υπηρεσιών.....	57
3.5 Ομάδα εστιασμένης συζήτησης 4: Εργοδότες / υπεύθυνοι προσωπικού / στελέχη εργοδοτικών φορέων.....	61

4. Βασικά συμπεράσματα	67
4.1 Ποσοτική έρευνα	67
4.2 Ποιοτική έρευνα	70
5. Αντί επιλόγου	75

Πρόλογος

Η παρούσα μελέτη εκπονήθηκε από την Paltos Analysis στο πλαίσιο υλοποίησης του Πακέτου Εργασίας 2 του Υποέργου 1 της Πράξης «Καταπολέμηση των Διακρίσεων και Προώθηση της Κοινωνικής και Εργασιακής Ένταξης για τα Άτομα με Αναπηρία, Χρόνιες Παθήσεις και τις Οικογένειές τους που Διαβιούν στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, 'ΑΓΗΣΙΛΑΟΣ'», της οποίας δικαιούχος είναι η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.).

Η Πράξη, η οποία εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Πελοπόννησος 2014-2020» και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και από Εθνικούς Πόρους μέσω του ΠΔΕ, αποτελεί την πρώτη ολοκληρωμένη και πολυεπίπεδη παρέμβαση στην Περιφέρεια Πελοποννήσου προς όφελος των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους, καθώς στοχεύει: **α)** στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων με αναπηρία, των ατόμων με χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους που διαβιούν στην Περιφέρεια της Πελοποννήσου, και **β)** στην πρόσβαση και

επανένταξη των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις στην αγορά εργασίας.

Η συνεργασία της Περιφέρειας Πελοποννήσου με την Ε.Σ.Α.μεΑ. για την υλοποίηση της προαναφερθείσας Πράξης αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση, το οποίο ελπίζουμε να ακολουθήσουν και άλλες Περιφέρειες της χώρας.

Κλείνοντας, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τις συμμετέχουσες και τους συμμετέχοντες που αφιέρωσαν τον χρόνο τους και με το αμέριστο ενδιαφέρον τους συνέβαλαν στην ολοκλήρωση αυτής της Έρευνας.

Ιωάννης Βαρδακαστάνης
*Πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με
Αναπηρία*

1. Εισαγωγή

Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.) ανέθεσε στην Paltmos Analysis την υλοποίηση του Πακέτου Εργασίας 2 (Π.Ε.2): Έρευνα κοινής γνώμης «Στάσεις και αντιλήψεις έναντι των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών της, στην Περιφέρεια Πελοποννήσου» στο πλαίσιο της Πράξης «Καταπολέμηση των Διακρίσεων και Προώθηση της Κοινωνικής και Εργασιακής Ένταξης για τα Άτομα με Αναπηρία, Χρόνιες Παθήσεις και τις Οικογένειές τους που Διαβιούν στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, 'ΑΓΗΣΙΛΑΟΣ'».

Αντικείμενο του έργου ήταν η διεξαγωγή ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου αναφορικά με τις διακρίσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις.

Ειδικότερα, οι στόχοι της έρευνας ήταν:

- 1) η καταγραφή των στάσεων και των αντιλήψεων των κατοίκων της Περιφέρειας Πελοποννήσου για τους πολίτες με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις,
- 2) η καταγραφή των διακρίσεων και των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα ίδια τα άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και οι οικογένειές τους σε βασικούς τομείς της ζωής (εργασία, εκπαίδευση, πολιτική συμμετοχή,

πολιτισμός, αθλητισμός κ.λπ.), στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Ειδικότερα, η έρευνα διερεύνησε:

- τις αντιλήψεις και τις στάσεις των κατοίκων της Περιφέρειας απέναντι στην «αναπηρία»,
- τις αντιλήψεις και τις στάσεις σχετικά με την ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους και τις διακρίσεις που αντιμετωπίζουν σε βασικούς τομείς της ζωής (εργασία, εκπαίδευση, πολιτική συμμετοχή, πολιτισμός, αθλητισμός κ.λπ.),
- τα εμπόδια πρόσβασης που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις στην Περιφέρεια, με έμφαση της τομείς της απασχόλησης, της κοινωνικής προστασίας, της εκπαίδευσης/κατάρτισης, του πολιτισμού, του αθλητισμού κ.λπ.,
- τις αντιλήψεις σχετικά με της εφαρμοζόμενες πολιτικές για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις.

2. Ποσοτική έρευνα γενικού κοινού στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

2.1 Ταυτότητα έρευνας

Περίοδος: 23 Σεπτεμβρίου – 01 Οκτωβρίου 2021

Περιοχή έρευνας: Νομοί Αργολίδας, Αρκαδίας, Κορινθίας,
Λακωνίας και Μεσσηνίας

Δείγμα: Γενικός πληθυσμός, 17 ετών και άνω, 720
άτομα με αναλογική κατανομή στους
Νομούς διεξαγωγής της έρευνας με βάση
την απογραφή πληθυσμού της ΕΛΣΤΑΤ
(2011)

Μέθοδος: Στρωματοποιημένη δειγματοληψία με
αναλογική κατανομή στους Νομούς
διεξαγωγής της έρευνας, Τηλεφωνικές
συνεντεύξεις με σύστημα CATI (Computer
Assisted Telephone Interviewing)

Σταθμίσεις: Το δείγμα σταθμίστηκε, εκ των υστέρων,
ως προς το φύλο και την ηλικία των
ερωτώμενων με βάση την απογραφή
πληθυσμού της ΕΛΣΤΑΤ (2011)

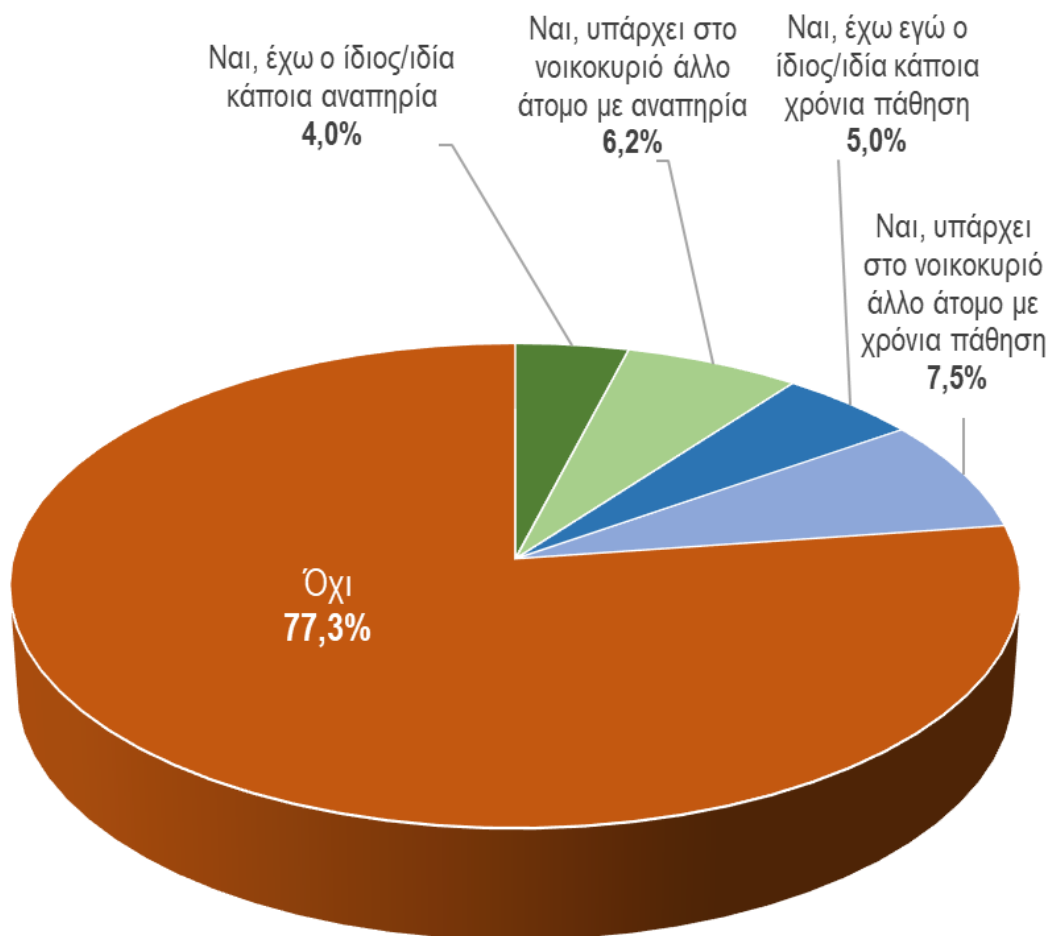
Τυπικό σφάλμα: Μέγιστο στατιστικό σφάλμα $\pm 3,7\%$ με
διάστημα εμπιστοσύνης 95%

- Παρατηρήσεις:** 1) Όπου το άθροισμα των ποσοστών δεν είναι ακριβώς 100%, αυτό οφείλεται σε στρογγυλοποιήσεις.
- 2) Η Palmos Analysis είναι τακτικό μέλος του ΣΕΔΕΑ, έχει Αρ. Μητρώου 11 στο ΕΣΡ και τηρεί τους Κανόνες Δεοντολογίας της ESOMAR για τις δημοσκοπήσεις και την έρευνα αγοράς.
- 3) Υπο-αναλύσεις πραγματοποιούνται σε βάσεις άνω των 100 ατόμων και ενδεικτικές υπο-αναλύσεις σε βάσεις μεταξύ 60 και 100 ατόμων.

2.2 Δημογραφικά στοιχεία

Περίπου 1 στα 4 νοικοκυριά (23%) περιλαμβάνει κάποιο άτομο με αναπηρία ή/και χρόνια πάθηση. Πιο συγκεκριμένα, το 9% των ερωτώμενων είναι οι ίδιοι άτομα με αναπηρία (4%) ή/και χρόνια πάθηση (5%), ενώ το 14% των ερωτώμενων δήλωσαν ότι υπάρχει στο νοικοκυριό άτομο με αναπηρία (6%) ή/και χρόνια πάθηση (8%).

Γράφημα 1. Υπάρχει στο νοικοκυριό σας κάποιο άτομο με αναπηρία ή χρόνια πάθηση (N=721);

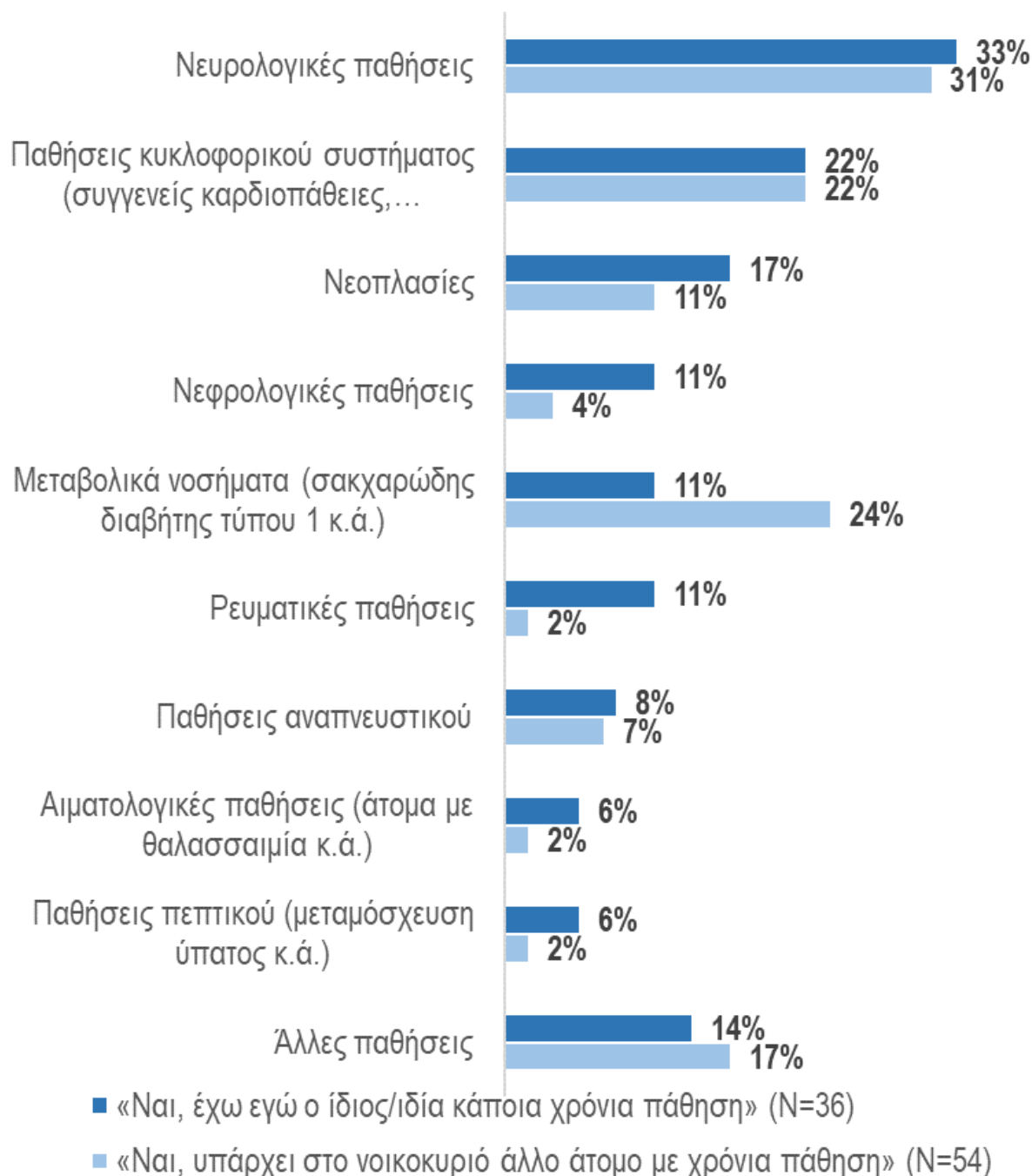
Πιο συχνή μορφή **αναπηρίας** μεταξύ τόσο όσο έχουν οι ίδιοι κάποια αναπηρία, όσο και μεταξύ όσων έχουν στο νοικοκυριό κάποιο άτομο με αναπηρία είναι η κινητική αναπηρία (παραπληγία, εγκεφαλική παράλυση, τετραπληγία κτλ.) σε ποσοστό 76% και 69% αντίστοιχα.

Γράφημα 2. Κατανομή ανά μορφή αναπηρίας, σε σχέση με όσους απάντησαν «Ναι, έχω ο ίδιος/ιδία κάποια αναπηρία» (N=29) και όσους απάντησαν «Ναι, υπάρχει στο νοικοκυριό άλλο άτομο με αναπηρία» (N=45)

Μεταξύ όσων έχουν οι ίδιοι κάποια **χρόνια πάθηση**, οι νευρολογικές παθήσεις (33%), οι παθήσεις του κυκλοφορικού συστήματος (22%) και οι νεοπλασίες (17%) αναφέρονται συχνότερα, ενώ στους ερωτώμενους που έχουν στο νοικοκυριό κάποιο άτομο με χρόνια πάθηση οι νευρολογικές παθήσεις (31%), τα μεταβολικά νοσήματα (24%) και οι παθήσεις του κυκλοφορικού συστήματος (22%) αναφέρονται πιο συχνά.

Γράφημα 3. Κατανομή ανά μορφή χρόνιας πάθησης, σε σχέση με όσους απάντησαν «Ναι, έχω εγώ ο ίδιος/ιδία κάποια χρόνια πάθηση» (N=36) και όσους απάντησαν «Ναι, υπάρχει στο νοικοκυριό άλλο άτομο με χρόνια πάθηση» (N=54)

Τα πρακτικά και οργανωτικά θέματα της καθημερινότητας δυσκολεύουν κυρίως όσους έχουν κάποια μορφή **αναπηρίας** (79%), ενώ σημαντική αναφορά γίνεται και σε ψυχολογικά/συναισθηματικά ζητήματα (24%), οικονομικά ζητήματα (21%) και διακρίσεις/κοινωνικό αποκλεισμό (17%).

Σε όσους έχουν κάποια **χρόνια πάθηση** οι αναφορές σε ψυχολογικά/ συναισθηματικά ζητήματα (47%), πρακτικά/οργανωτικά θέματα της καθημερινότητας (44%) και οικονομικά ζητήματα (44%) είναι ισχυρές και σχεδόν ισοδύναμες.

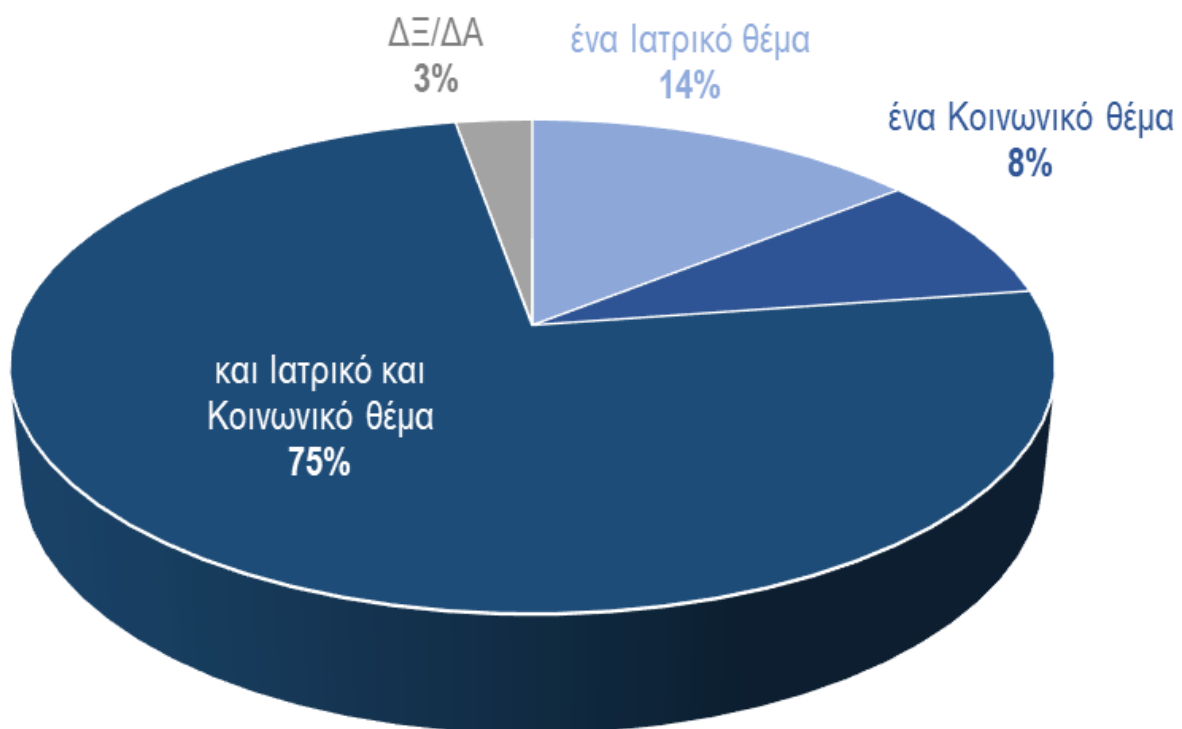
Γράφημα 4. Τομείς στους οποίους αντιμετωπίζουν κυρίως δυσκολίες στη ζωή της οικογένειάς τους, όσοι οι ίδιοι έχουν κάποια αναπηρία (N=29) ή χρόνια πάθηση (N=36)

2.3 Γενικές απόψεις για θέματα αναπηρίας/ χρόνιων παθήσεων

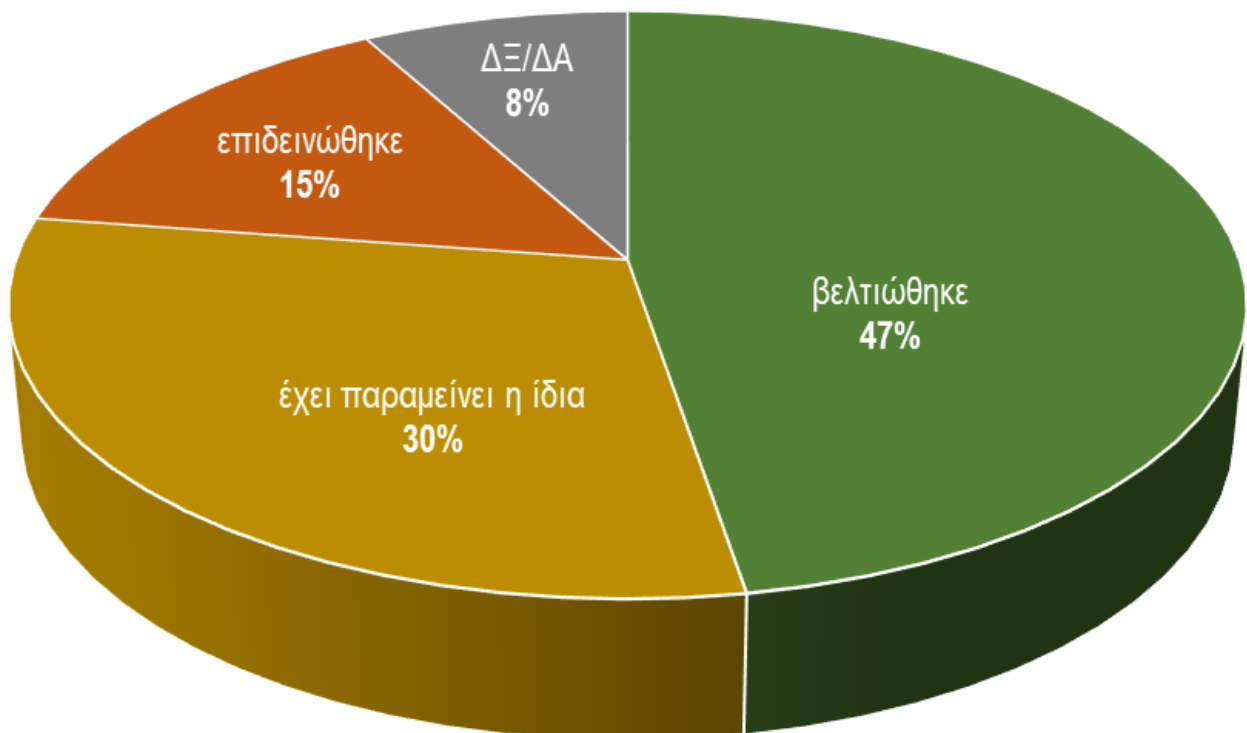
Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων (75%) θεωρούν ότι η αναπηρία είναι συνδυασμός ιατρικού και κοινωνικού θέματος.

Γράφημα 5. Η αναπηρία είναι περισσότερο... (N=719)

Βελτίωση της ζωής των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις κατά την τελευταία δεκαετία, διαπιστώνουν το 47% των ερωτηθέντων, το 30% θεωρούν ότι η κατάσταση έχει παραμείνει στάσιμη, ενώ μόλις το 15% διαπιστώνει επιδείνωση της ζωής τους. Η άποψη περί βελτίωσης είναι πιο ισχυρή μεταξύ όσων δεν βιώνουν – είτε οι ίδιοι, είτε μέλος του νοικοκυριού τους – αναπηρία ή/και χρόνια πάθηση, ενώ εμφανίζεται σε χαμηλότερα ποσοστά σε άτομα που βιώνουν αναπηρία ή/και χρόνια πάθηση (από 25% έως 41%).

Γράφημα 6. Τα τελευταία 10 χρόνια η ζωή των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις στην Ελλάδα... (N=720)

Η ανεπάρκεια των υποδομών του κράτους (76%) και οι κοινωνικές προκαταλήψεις (46%) θεωρούνται από τους ερωτώμενους τα δύο κυριότερα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις για μια αξιοπρεπή ζωή. Ακολουθούν η ψυχολογία του ατόμου με αναπηρία (27%), η στάση του φιλικού/συγγενικού περιγύρου (18%) και η ίδια η αναπηρία (13%). Οι κοινωνικές προκαταλήψεις αναγνωρίζονται ως βασικό εμπόδιο σε υψηλότερο ποσοστό από τους συμμετέχοντες της ηλικιακής ομάδας 17-29 ετών (62%) και σε πολύ χαμηλότερο ποσοστό από τους συμμετέχοντες της ηλικιακής ομάδας 60 ετών και άνω (36%). Οι συμμετέχοντες της ηλικιακής ομάδας 60 ετών και άνω αναφέρουν σε μεγαλύτερο ποσοστό παράγοντες που έχουν να κάνουν με το ίδιο το άτομο με αναπηρία ή/και χρόνια πάθηση (32% ψυχολογία του ατόμου με αναπηρία, 18% η ίδια η αναπηρία). Την ίδια την αναπηρία αναφέρουν σε σαφώς μεγαλύτερο ποσοστό τα άτομα με αναπηρία και οι συγγενείς τους (34% και 25% αντίστοιχα), ενώ αναφέρουν σε πολύ χαμηλότερο ποσοστό τις κοινωνικές προκαταλήψεις (24% και 20% αντίστοιχα).

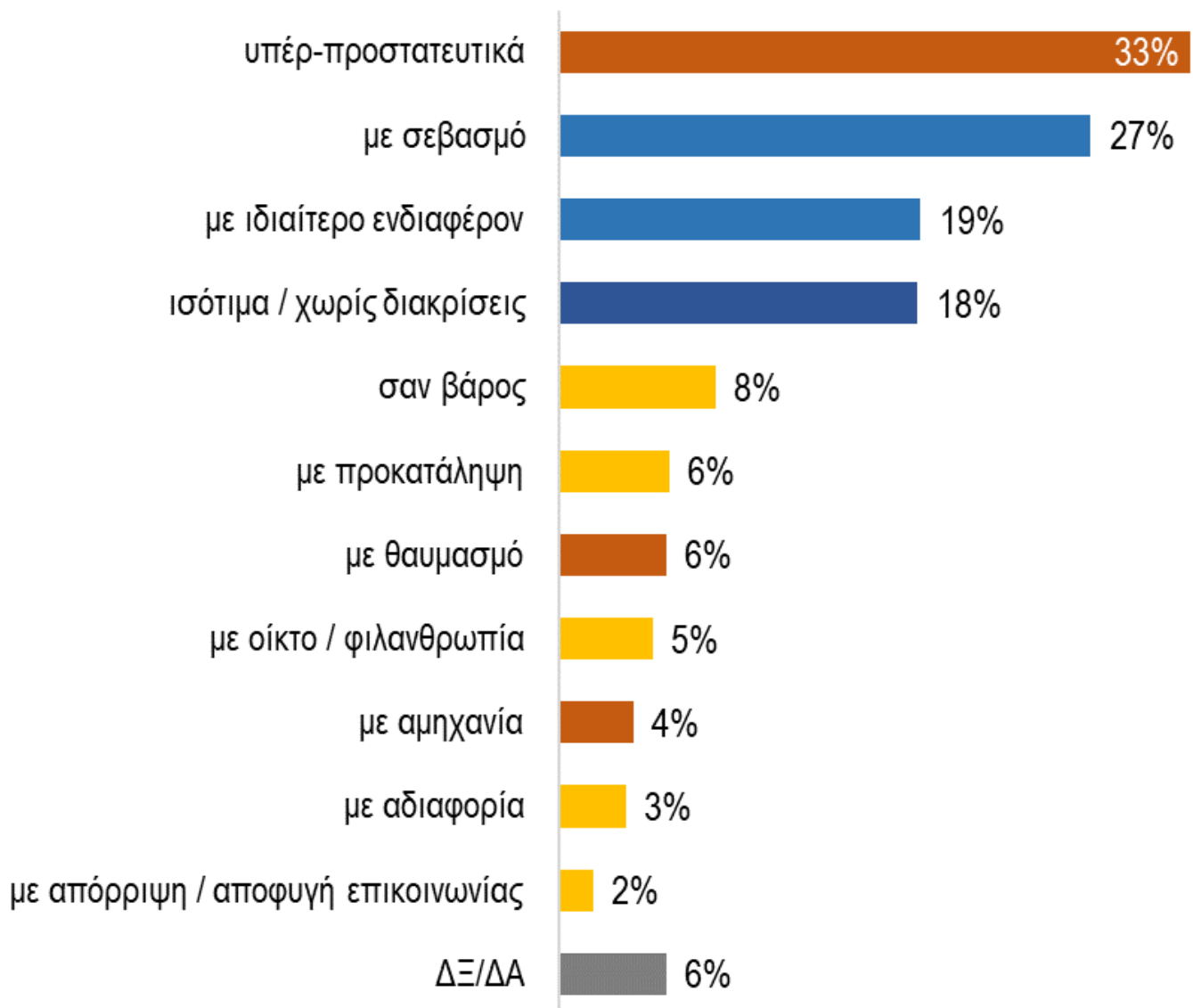
Γράφημα 7. Τα κυριότερα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις για μια αξιοπρεπή ζωή είναι... (N=720)

2.4 Κοινωνική αντιμετώπιση - Προσβασιμότητα

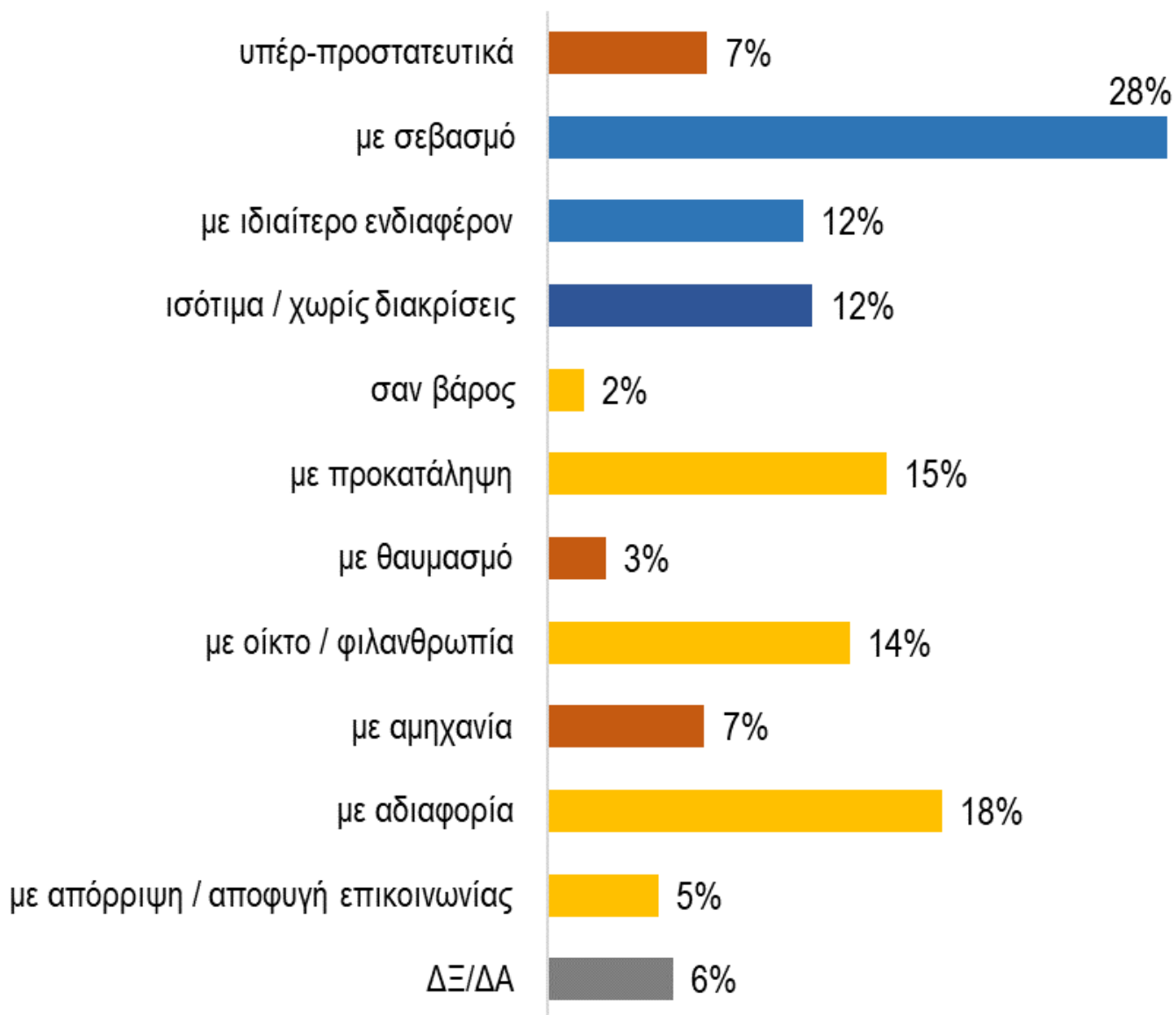
Υπέρ-προστατευτικά (33%) και με σεβασμό (27%) θεωρούν οι ερωτώμενοι ότι αντιμετωπίζονται τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις από την **οικογένεια και το ευρύτερο οικογενειακό τους περιβάλλον**, ενώ ακολουθούν το ιδιαίτερο ενδιαφέρον (19%) και ισότιμα/χωρίς διακρίσεις (18%).

Γράφημα 8. Τα άτομα με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις αντιμετωπίζονται από την οικογένειά τους και από το ευρύτερο οικογενειακό τους περιβάλλον ... (N=720)

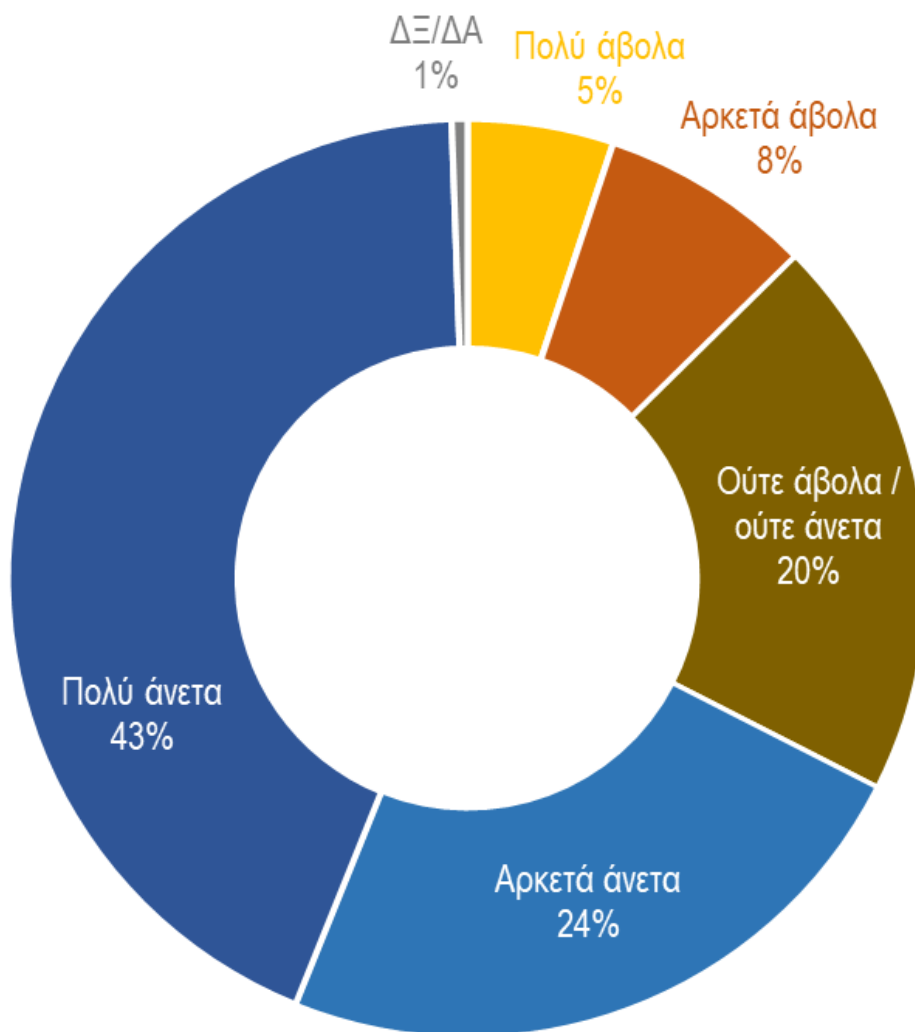
Σε σχέση με την αντιμετώπιση από την **τοπική κοινωνία** οι απόψεις εμφανίζονται πιο μοιρασμένες και ισοδύναμες: το 28% αναφέρουν «με σεβασμό», και ακολουθούν η αδιαφορία (18%), η προκατάληψη (15%), ο οίκτος (14%), ισότιμα και χωρίς διακρίσεις (12%) και ιδιαίτερο ενδιαφέρον (12%).

Γράφημα 9. Τα άτομα με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις αντιμετωπίζονται από την τοπική κοινωνία... (N=720)

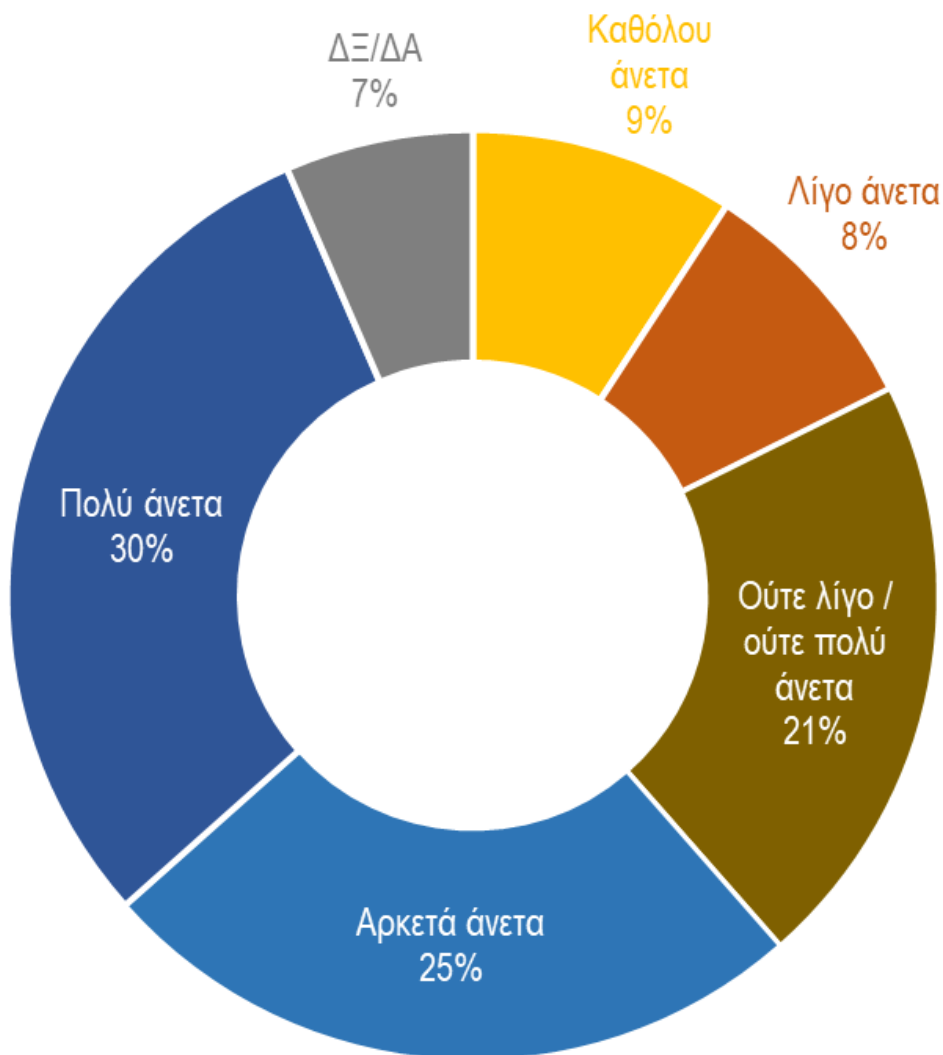
Περίπου 4 στους 10 (43%) δηλώνουν ότι νιώθουν πολύ άνετα όταν συναντούν κάποιο άτομο με αναπηρία, ενώ το 24% δηλώνουν ότι νιώθουν αρκετά άνετα. Στον αντίποδα, 1 στους 3 περίπου δηλώνουν ότι νιώθουν πολύ άβολα (5%), αρκετά άβολα (8%) ή ούτε άβολα αλλά ούτε και άνετα (20%).

Γράφημα 10. «Εσείς προσωπικά θα λέγατε ότι νιώθετε άβολα ή άνετα όταν συναντάτε κάποιο άτομο με αναπηρία;» (N=720)

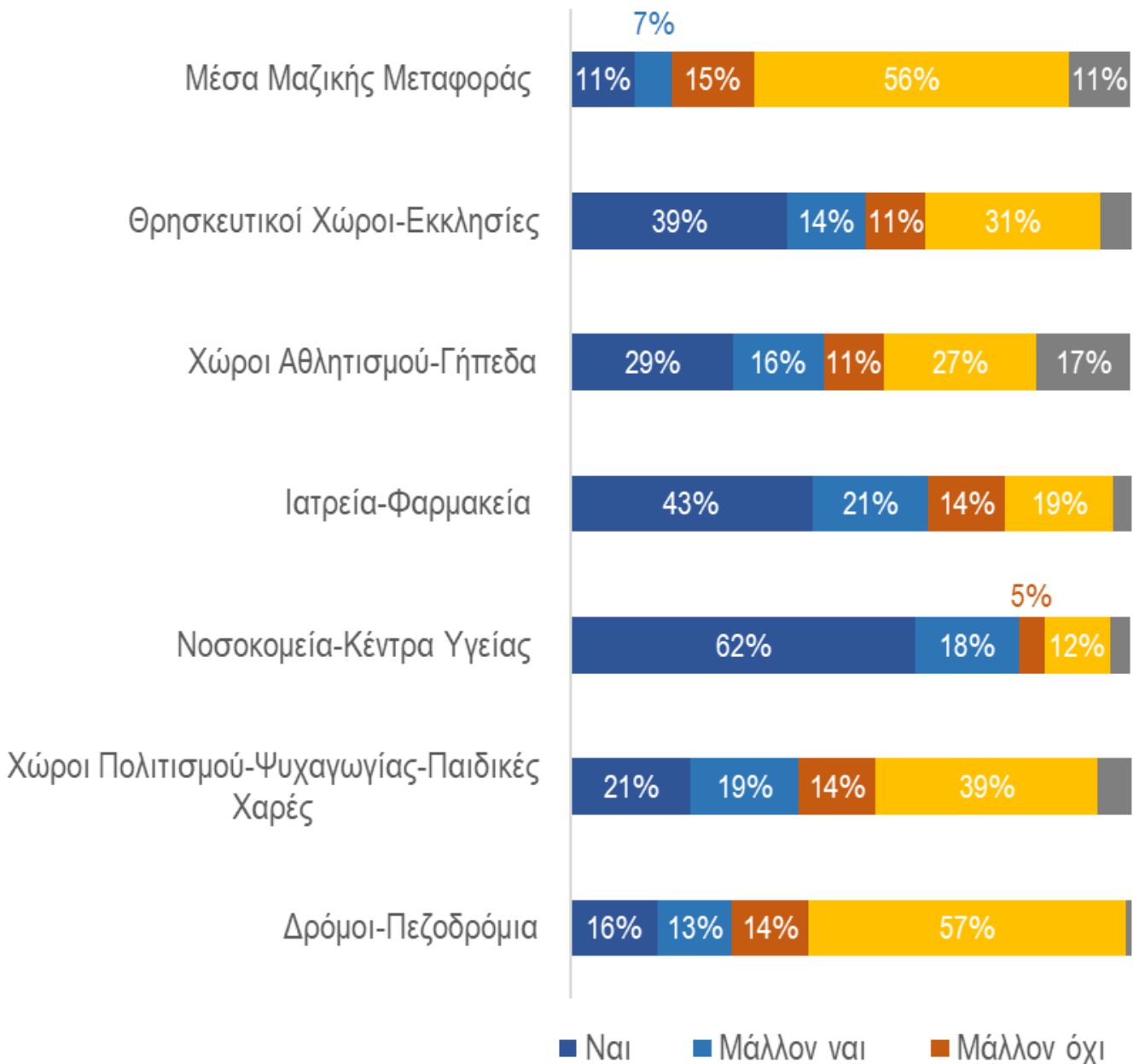
Περίπου 1 στους 2 δηλώνουν ότι θα ένιωθαν πολύ άνετα (30%) ή αρκετά άνετα (25%) αν κάποιο παιδί τους διατηρούσε δεσμό με κάποιο άτομο με αναπηρία ή/και χρόνια πάθηση. Στον αντίποδα, το 9% δηλώνουν ότι θα ένιωθαν καθόλου άνετα, το 8% δηλώνουν ότι θα ένιωθαν λίγο άνετα, ενώ ούτε λίγο/ούτε πολύ άνετα δηλώνουν ότι θα ένιωθαν το 21% των ερωτηθέντων. Περισσότερο άνετα φαίνεται να δηλώνουν ότι θα ένιωθαν οι νέοι 17-29 ετών και τα άτομα ηλικίας 30-49 ετών, καθώς και τα άτομα υψηλότερης εκπαιδευτικής βαθμίδας (κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού), ενώ τα άτομα ηλικίας άνω των 60 ετών φαίνεται ότι νιώθουν λιγότερο άνετα.

Γράφημα 11. «Ανεξάρτητα από το αν στην πραγματικότητα έχετε παιδιά ή όχι, πόσο άνετα θα νιώθατε αν ένα από τα παιδιά σας διατηρούσε δεσμό με ένα άτομο με αναπηρία/χρόνια πάθηση;»
(N=719)

Μέσα μαζικής μεταφοράς και δρόμοι-πεζοδρόμια αποτελούν σύμφωνα με τις απόψεις των ερωτηθέντων τους χώρους όπου η ισότιμη πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις σε σχέση με τους υπόλοιπους πολίτες είναι πιο δυσχερής. Ακολουθούν με υψηλές αρνητικές αναφορές οι χώροι πολιτισμού-ψυχαγωγίας, οι παιδικές χαρές καθώς και οι θρησκευτικοί χώροι και οι εκκλησίες. Η κατάσταση φαίνεται να είναι ικανοποιητική σε νοσοκομεία και κέντρα υγείας καθώς και σε ιατρεία-φαρμακεία, ενώ μοιρασμένες είναι οι απόψεις σε σχέση με τους χώρους αθλητισμού και τα γήπεδα.

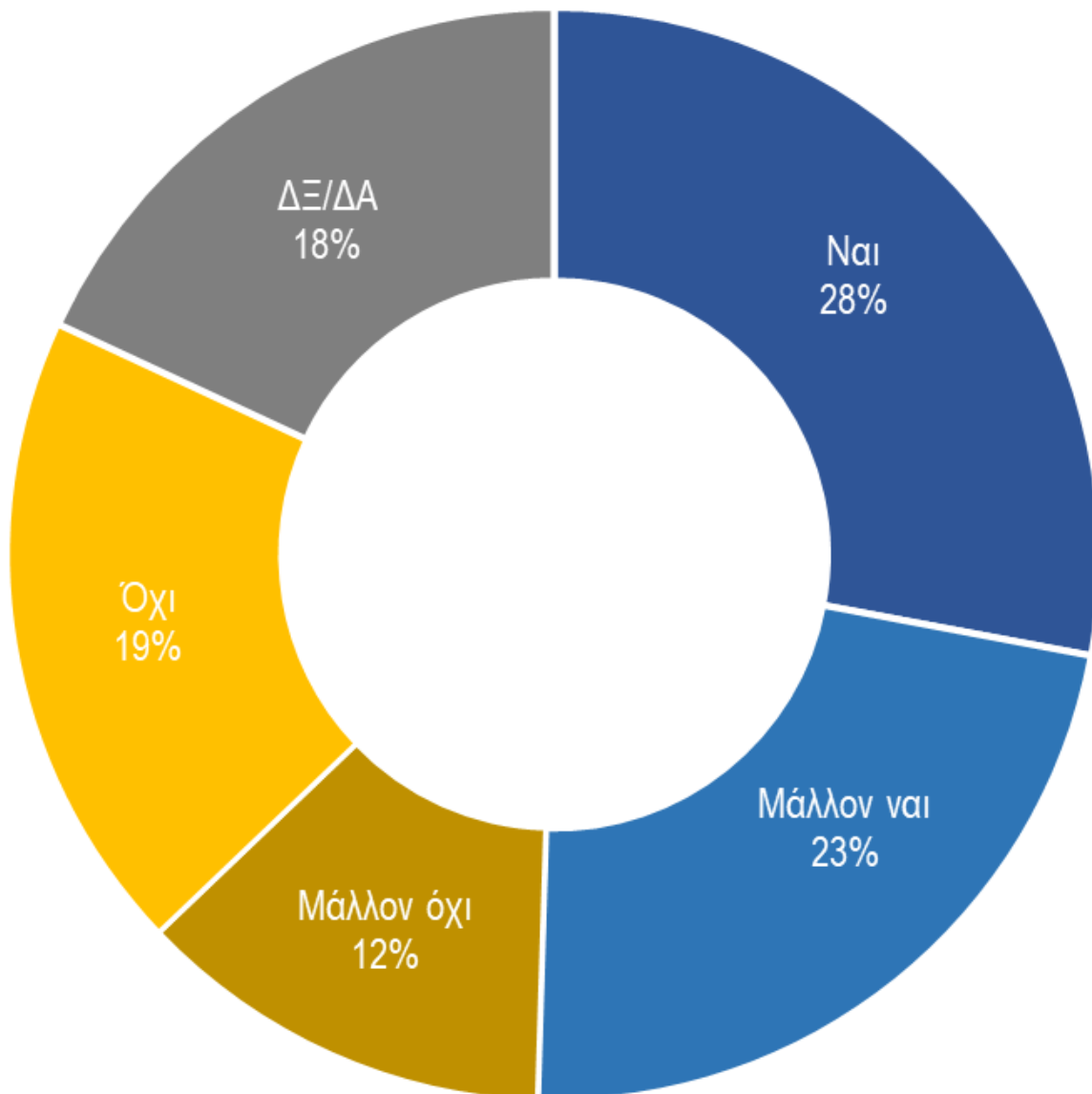
Γράφημα 12. «Γενικά, θεωρείτε ότι διασφαλίζεται η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις σε κάθε έναν από τους παρακάτω χώρους της Περιφέρειάς σας, σε ίση βάση με τους υπόλοιπους πολίτες;»

Στάσεις και αντιλήψεις έναντι
των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις
και των οικογενειών τους, στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

Η πλειοψηφία των πολιτών στην Περιφέρεια Πελοποννήσου (51%) θεωρούν ότι γενικά διασφαλίζεται η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις σε ψηφιακές υπηρεσίες των δημοσίων υπηρεσιών/υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και υπηρεσίες γενικού συμφέροντος στην Περιφέρεια, σε ίση βάση με τους υπόλοιπους πολίτες.

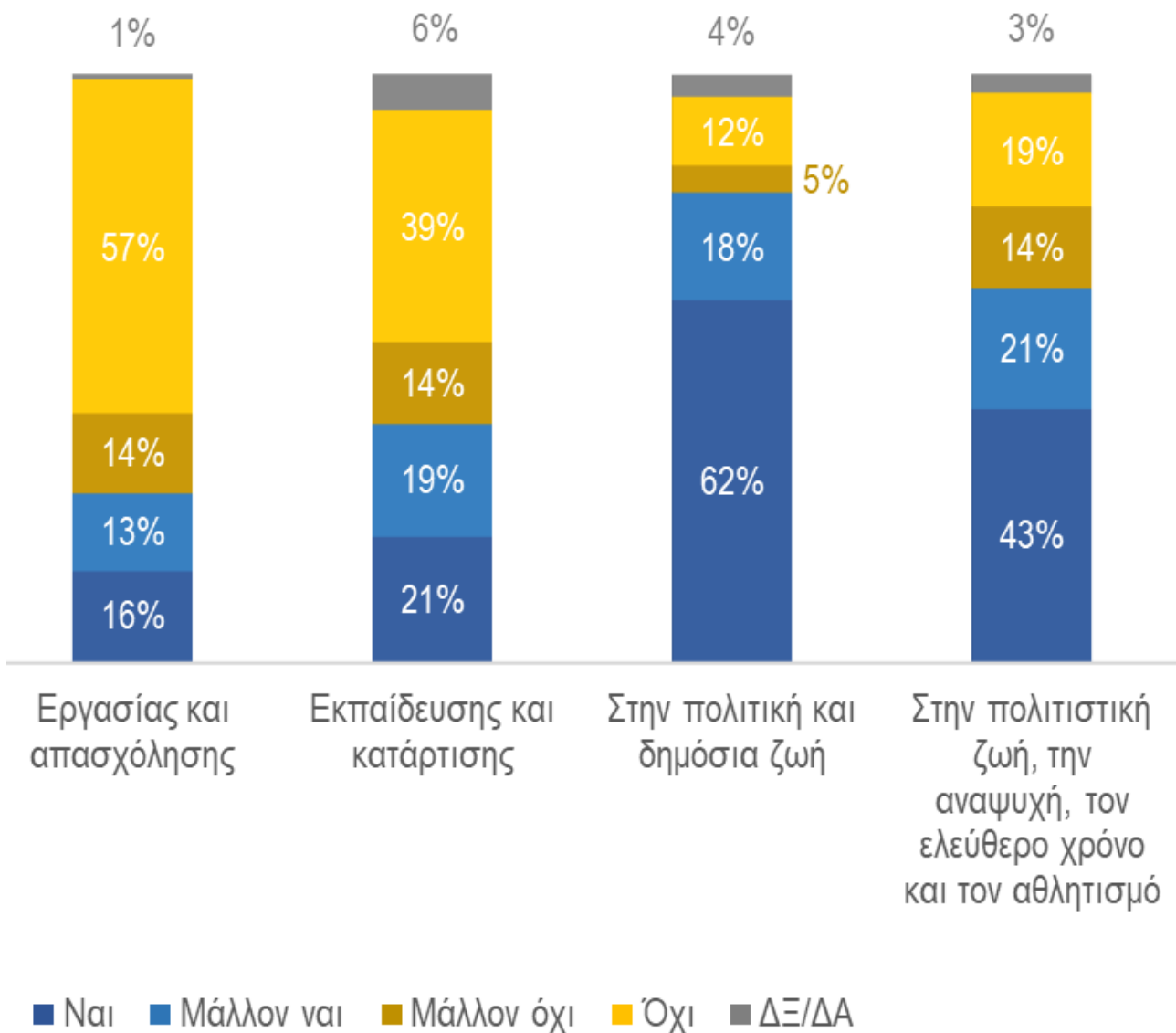
Γράφημα 13. «Γενικά, θεωρείτε ότι διασφαλίζεται η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις σε ψηφιακές υπηρεσίες των δημόσιων υπηρεσιών-υπηρεσιών κοινής ωφέλειας υπηρεσίες γενικού συμφέροντος της Περιφέρειάς σας, σε ίση βάση με τους υπόλοιπους πολίτες;» (N=719)

2.5 Ισότητα και δικαιώματα

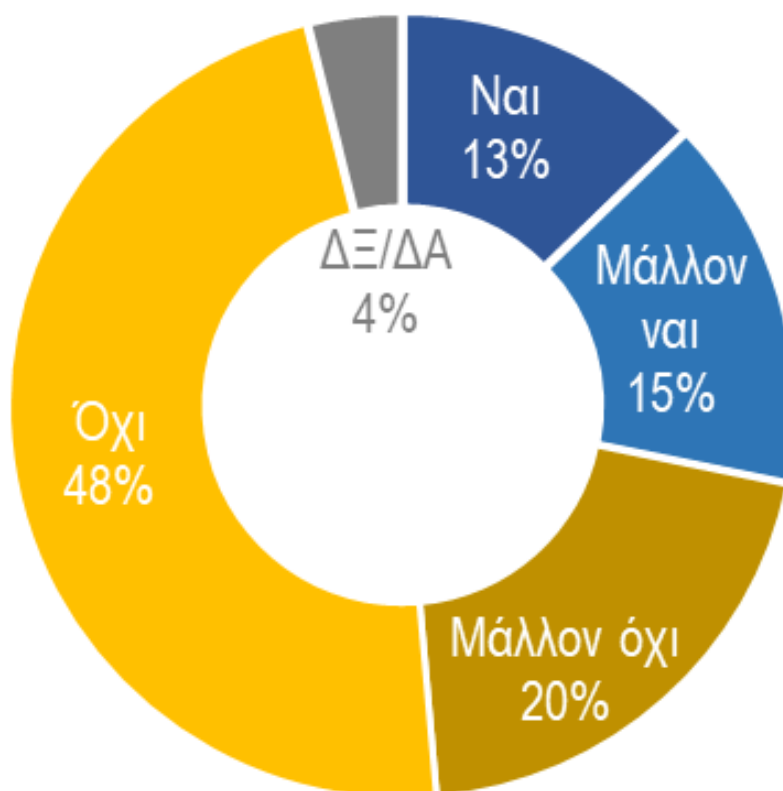
Η μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών (69%) θεωρούν ότι τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις δεν έχουν ίσες ευκαιρίες στην Περιφέρεια Πελοποννήσου στον τομέα της εργασίας και της απασχόλησης. Αντιθέτως, η πλειοψηφία θεωρεί ότι υπάρχουν ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης (65% με το 29% να διαφωνεί), στην πολιτική και δημόσια ζωή (49% με το 43% να διαφωνεί) και στην πολιτιστική ζωή, την αναψυχή, τον ελεύθερο χρόνο και τον αθλητισμό (51% με το 41% να διαφωνεί).

Γράφημα 14. Έχουν τα άτομα με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις στην Περιφέρεια ίσες ευκαιρίες στους παρακάτω τομείς; (N=720)

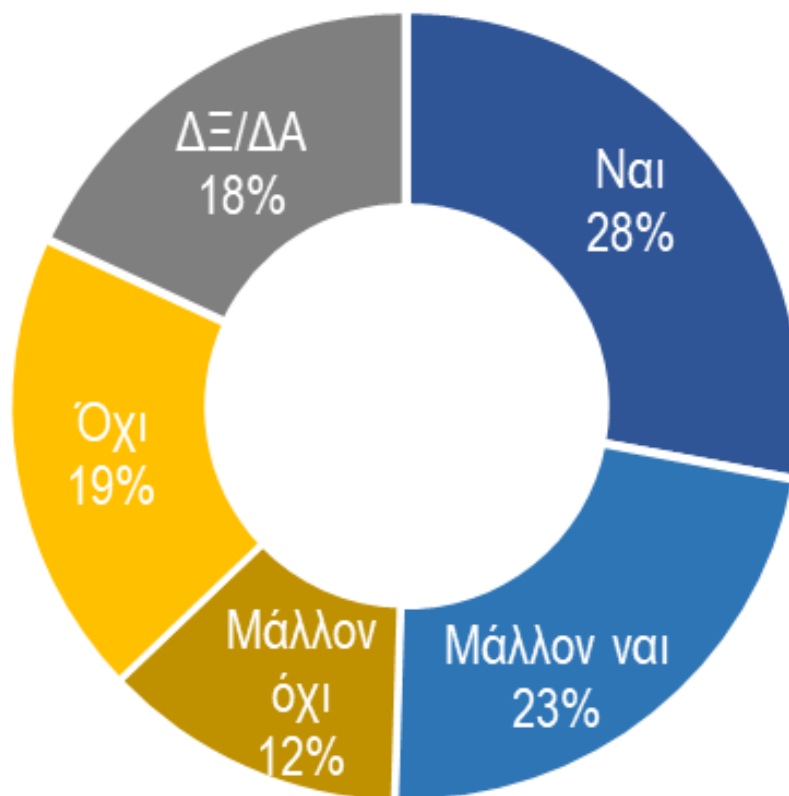
Η μεγάλη πλειοψηφία (68%) των ερωτηθέντων θεωρούν ότι τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις δεν έχουν ίσες ευκαιρίες με τους υπόλοιπους πολίτες για αυτόνομη διαβίωση στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, έναντι του 28% που θεωρούν ότι υπάρχουν ίσες ευκαιρίες.

Γράφημα 15. Τα άτομα με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις έχουν ίσες ευκαιρίες με τους άλλους για αυτόνομη διαβίωση στην Περιφέρεια; (N=720)

Ανεπαρκείς και αναποτελεσματικές θεωρούν τις δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις το 67% των ερωτηθέντων στην έρευνα, έναντι μόλις 24% που τις κρίνουν επαρκείς και αποτελεσματικές.

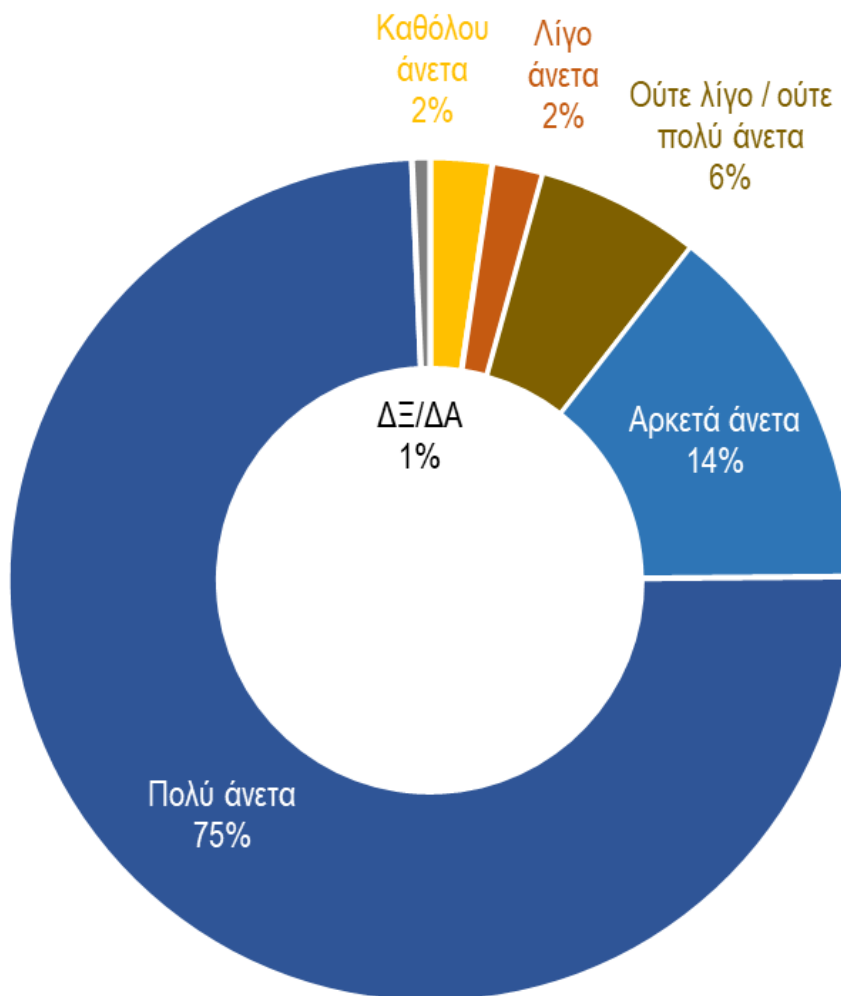
Γράφημα 16. Είναι οι δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις στην Περιφέρεια επαρκείς και αποτελεσματικές; (N=720)

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων (89% ή περίπου 9 στους 10) δηλώνουν ότι θα ένιωθαν πολύ άνετα (75%) ή αρκετά άνετα (14%) αν στην περιοχή τους

ο Περιφερειάρχης ή ο Δήμαρχος ήταν ένα άτομο με αναπηρία. Το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι θα ένιωθαν πολύ άνετα είναι ακόμα πιο υψηλό στα άτομα που είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού και χαμηλότερο – αν και σαφώς πλειοψηφικό – στους αποφοίτους Δημοτικού ή Γυμνασίου.

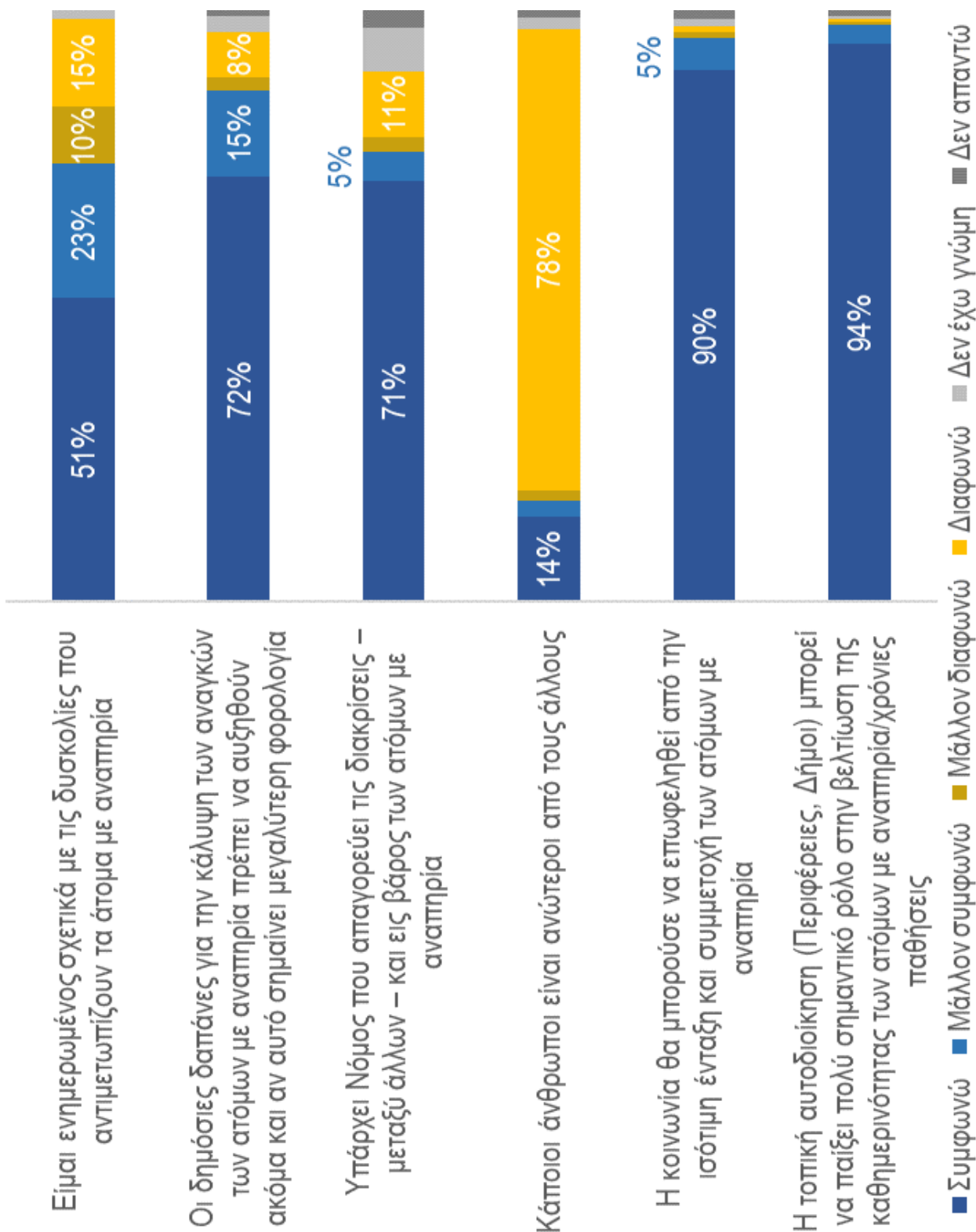
Γράφημα 17. «Πώς θα νιώθατε εάν στην περιοχή σας κατείχε το αξίωμα του Περιφερειάρχη ή του Δημάρχου ένα άτομο με αναπηρία;» (N=720)

Σε σχέση με τις γενικότερες στάσεις έναντι γενικών θεμάτων που άπτονται της αναπηρίας και των χρόνιων παθήσεων, εμφανίζεται μια πολύ θετική προδιάθεση του γενικού κοινού. Πιο συγκεκριμένα, το 95% συμφωνούν ότι η κοινωνία θα μπορούσε να επωφεληθεί από την ισότιμη ένταξη και τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία, το 97% δηλώνουν ότι η τοπική αυτοδιοίκηση (Περιφέρεια, Δήμοι) μπορεί να παίξει πολύ σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της καθημερινότητας των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις, και το 87% συμφωνούν με την αύξηση των δημοσίων δαπανών για την κάλυψη των αναγκών των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις ακόμα κι αν αυτό σημαίνει μεγαλύτερη φορολογία. Αξιοσημείωτο είναι όμως ότι το 17% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι κάποιοι άνθρωποι είναι ανώτεροι από τους άλλους, ωστόσο το 80% θεωρούν ότι κάτι τέτοιο δεν ισχύει. Τέλος, το 76% δηλώνουν ότι υπάρχει Νόμος που απαγορεύει τις διακρίσεις – μεταξύ άλλων – και εις βάρος των ατόμων με αναπηρία.

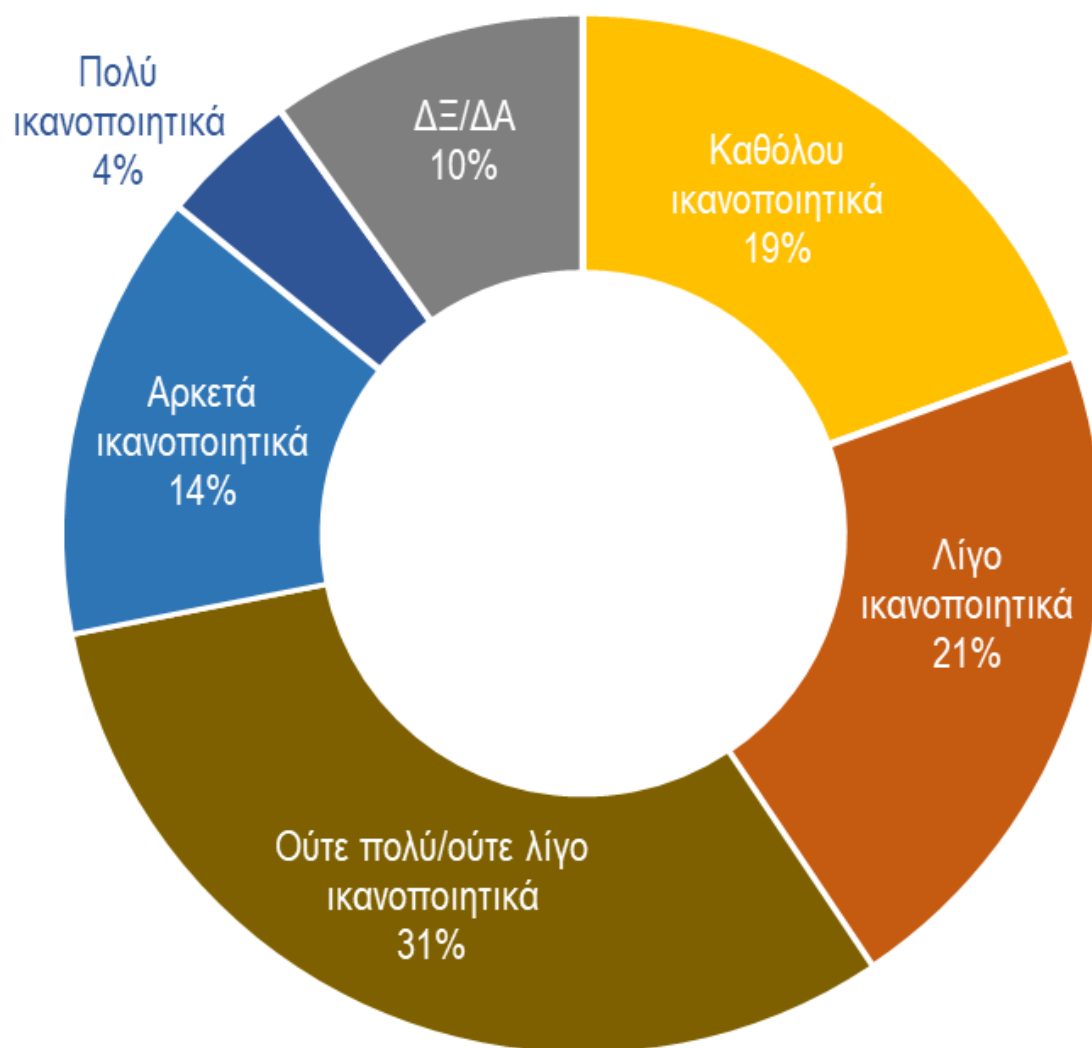
Γράφημα 18. «Διασφαλίζεται η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις σε κάθε έναν από τους παρακάτω χώρους της Περιφέρειας, σε ίση βάση με τους υπόλοιπους πολίτες; (N=720)

Στάσεις και αντιλήψεις έναντι των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους, στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

Χαμηλή είναι η βαθμολογία που δίνουν οι πολίτες στην Περιφέρεια και τον Δήμο τους ως προς τις υπηρεσίες και την υποστήριξη που παρέχουν στα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις. Πιο συγκεκριμένα, πολύ και αρκετά ικανοποιητική κρίνουν την επίδοση της τοπικής αυτοδιοίκησης στον τομέα αυτό το 18% των ερωτηθέντων, έναντι του 31% που δηλώνουν ούτε πολύ/ούτε λίγο ικανοποιημένοι και 41% που δηλώνουν λίγο ή καθόλου ικανοποιημένοι.

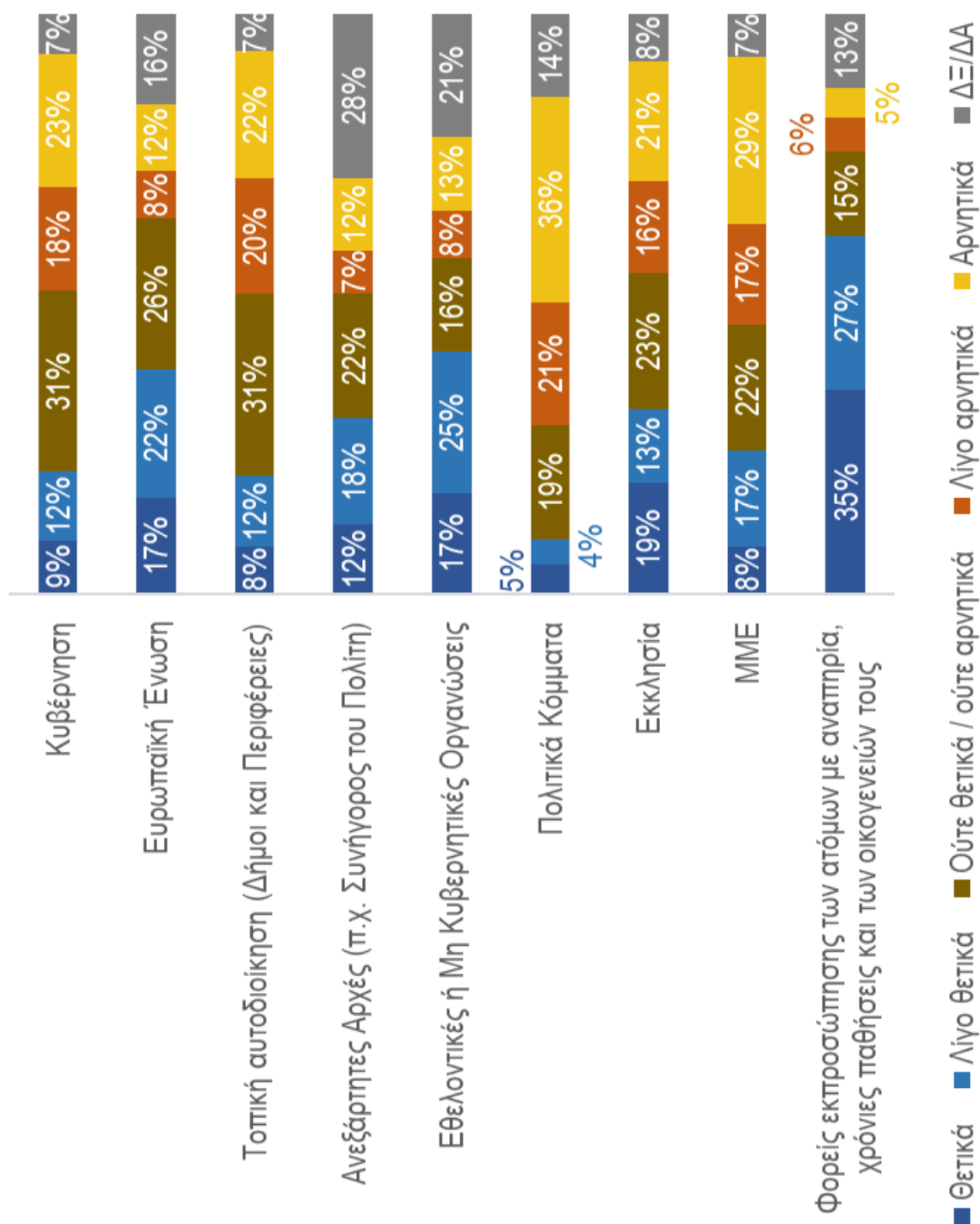
Γράφημα 19. «Πώς θα βαθμολογούσατε την Περιφέρεια και τον Δήμο σας ως προς τις υπηρεσίες και την υποστήριξη που παρέχουν στα άτομα με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους;» (N=719)

Η αξιολόγηση του έργου των διαφόρων φορέων ως προς την προσπάθεια για την κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις, αποκαλύπτει σημαντικές διαφορές. Πιο αναλυτικά, στο ισοζύγιο θετικών-αρνητικών αξιολογήσεων προηγούνται με πολύ μεγάλη διαφορά οι φορείς εκπροσώπησης των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους (62% θετικές κρίσεις – 11% αρνητικές κρίσεις) και ακολουθούν με θετικό ισοζύγιο οι εθελοντικές και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις (42% θετικές – 21% αρνητικές), οι ανεξάρτητες αρχές (30% - 19%) και η Ευρωπαϊκή Ένωση (39% - 20%). Στον αντίποδα, με αρνητικό ισοζύγιο θετικών και αρνητικών κρίσεων εμφανίζονται η Κυβέρνηση (21% - 41%), η τοπική αυτοδιοίκηση (20% – 42%), η εκκλησία (32% - 37%), τα ΜΜΕ (25% - 46%) και τα πολιτικά κόμματα (9% - 57%).

Γράφημα 20. «Πώς αξιολογείτε το έργο καθενός από τους παρακάτω φορείς/θεσμούς ως προς την προσπάθειά τους για την κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις;» (N=719)

Στάσεις και αντιλήψεις έναντι των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους, στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

3. Ποιοτική έρευνα στοχευμένου κοινού

3.1 Ταυτότητα έρευνας

Περίοδος: Οκτώβριος 2021

Περιοχή: Νομοί Αργολίδας, Αρκαδίας, Κορινθίας, Λακωνίας, και Μεσσηνίας

Μέθοδος: Ποιοτική έρευνα με τη μέθοδο των Ομάδων Εστιασμένης Συζήτησης (Focus Groups)

Μέθοδος στρατολόγησης: Στρατολόγηση μέσα από λίστα δημοσιευμένων στοιχείων επικοινωνίας φορέων και επιχειρήσεων

Δειγματοληπτικό πλαίσιο: Κάτοικοι της Περιφέρειας Πελοποννήσου, κατανεμημένα σε τέσσερις ομάδες:

- α) Άτομα με αναπηρία / χρόνιες παθήσεις
- β) Γονείς / κηδεμόνες / δικαστικοί παραστάτες / μέλη οικογενειών ατόμων με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις
- γ) Στελέχη διοίκησης / αυτοδιοίκησης και κοινωνικών υπηρεσιών
- δ) Εργοδότες / υπεύθυνοι προσωπικού / στελέχη εργοδοτικών φορέων

Μέγεθος δείγματος: 4 ομάδες (32 άτομα)

Σύνθεση δείγματος: Άντρες και γυναίκες, άνω των 17 ετών

3.2 Ομάδα εστιασμένης συζήτησης 1: Άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις

Οι συμμετέχοντες, κατά πλειοψηφία, συμφωνούν ότι η ζωή των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις την τελευταία δεκαετία έχει βελτιωθεί σημαντικά, αν και ακόμα δεν έχει φτάσει στο επιθυμητό επίπεδο, καθώς διαπιστώνονται ελλείψεις τόσο σε επίπεδο υποδομών, όσο και σε επίπεδο προγραμμάτων στήριξης.

«Τα τελευταία χρόνια γενικά τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις βγήκαν από τα σπίτια τους...»

(Συμμετέχοντας #5)

«Είναι γεγονός ότι τα τελευταία 10 χρόνια το αναπηρικό κίνημα έχει βελτιωθεί κατά πολύ. Σήμερα πλέον τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις έχουν βγει από το σπίτι τους, έχουν μπει μέσα στην κοινωνία, έχουν πάει στα σχολεία, εκπαιδεύονται, έχουν πάει στην εργασία που είναι μεγάλο πράγμα...»

(Συμμετέχοντας #1)

Οι βασικότεροι τομείς στους οποίους δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν δυσκολίες είναι στον οικονομικό τομέα,

σε θέματα ψυχολογικής/συναισθηματικής φύσης και σε ζητήματα διακρίσεων και κοινωνικού αποκλεισμού.

«Τις περισσότερες δυσκολίες νομίζω τις αντιμετωπίζουμε στις διακρίσεις και τον αποκλεισμό. Όπως επίσης και στα οικονομικά ζητήματα... Πρέπει να υπάρχουν θέσεις εργασίας... Η κυβέρνηση πρέπει να αυξήσει τα επιδόματα.»

(Συμμετέχοντας #1)

«Πάνω από όλα θεωρώ ότι είναι το οικονομικό γιατί ένα άτομο με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις έχει περισσότερες ανάγκες, ίσως να χρειάζεται περισσότερη βοήθεια στον χώρο. Επίσης, πιστεύω ότι το κράτος πρέπει να κάνει περισσότερα για τα επιδόματα.»

(Συμμετέχοντας #3)

Όσον αφορά στα πλαίσια τα οποία είναι σημαντικά για τη ζωή τους και τους διευκολύνουν (ή τους εμποδίζουν αντίστοιχα) στην αντιμετώπιση της αναπηρίας ή/και χρόνιας πάθησής τους, ο πιο συχνά αναφερόμενος παράγοντας είναι η στάση του οικογενειακού/φιλικού περίγυρου. Ακολουθούν με σειρά συχνότητας αναφοράς η ανεπάρκεια υποδομών του κράτους, η ψυχολογία του ίδιου του ατόμου με αναπηρία ή/και χρόνια πάθηση και τέλος οι κοινωνικές προκαταλήψεις. Η ίδια η αναπηρία/χρόνια πάθηση και οι επιπτώσεις που αυτή

συνεπάγεται δεν αναφέρεται ως σημαντικός παράγοντας από κανέναν συμμετέχοντα. Όλοι οι ερωτώμενοι εστιάζουν στο πόσο σημαντική και ευεργετική για την εξέλιξη της ζωής των ίδιων είναι η θετική αντιμετώπιση από τα μέλη της οικογένειάς τους και αναφέρουν ότι πλέον είναι ελάχιστες και μεμονωμένες οι περιπτώσεις όπου ένα άτομο με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις δεν βρίσκει στήριξη ή εγκαταλείπεται από την οικογένειά του.

«Το πιο σημαντικό είναι η οικογένεια. [...] Η οικογένεια είναι το Α και το Ω.»

(Συμμετέχοντας #1)

«Θέματα προκαταλήψεων υπάρχουν, αλλά πλέον δεν με ενδιαφέρουν, δεν με ενοχλούν.»

(Συμμετέχοντας #2)

«Το κράτος δεν έχει ακόμα τις υποδομές για να μας βοηθήσει.»

(Συμμετέχοντας #2)

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες δηλώνουν ότι οι σχέσεις μεταξύ των μελών της οικογένειάς τους επηρεάζονται σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό από την ύπαρξη της αναπηρίας ή/και χρόνιας πάθησης κυρίως σε πρακτικά

ζητήματα καθημερινότητας, αλλά σε γενικές γραμμές συμφωνούν πως τα προβλήματα αυτά συνήθως φέρνουν τα μέλη της οικογένειας πιο κοντά. Δεν διαφαίνεται κάποια διαφοροποίηση όσον αφορά στις απόψεις των ερωτωμένων για το πώς αντιμετωπίζονται τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις από τις υπηρεσίες κοινωνικής υποστήριξης και τις υπηρεσίες υγείας του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Τα τελευταία χρόνια τόσο στις υπηρεσίες κοινωνικής υποστήριξης όσο και στις υπηρεσίες υγείας (είτε του ιδιωτικού, είτε του δημόσιου τομέα) παρουσιάζεται μια γενικότερα καλύτερη κατάσταση όσον αφορά στην αντιμετώπιση των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις. Η πλειοψηφία των ερωτώμενων συμφωνούν ότι η αντιμετώπιση που έχουν τόσο οι ίδιοι προσωπικά όσοι και τα υπόλοιπα άτομα με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις είναι πολύ καλή, δίνονται οι απαραίτητες προτεραιότητες όπου απαιτείται και γενικά καλύπτονται επαρκώς οι ανάγκες τους.

«Οι κοινωνικές υπηρεσίες σήμερα μάς αντιμετωπίζουν καλά διότι τα σωματεία μας έχουν καθημερινά επαφές μαζί τους. Συγκεκριμένα οι υπηρεσίες μάς έχουν δώσει και τα κινητά τους τηλέφωνα οτιδήποτε αντιμετωπίζουμε ως σύλλογοι ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις να τους ενημερώνουμε και να μας

εξυπηρετούν. Είμαστε σε πολύ καλύτερη κατάσταση σήμερα απ' ό τι ήμασταν παλιότερα.»

(Συμμετέχοντας #1)

Όσον αφορά στη φυσική προσβασιμότητα, η γενική κατεύθυνση των απόψεων των ερωτωμένων είναι πως ναι μεν έχουν γίνει βελτιωτικές κινήσεις αναφορικά με τη φυσική προσβασιμότητα σε δημόσιους χώρους, όμως η κατάσταση δεν έχει φτάσει ακόμα στο επιθυμητό επίπεδο και χρειάζεται ακόμα περισσότερη δουλειά.

«Το πρόβλημα υπάρχει στα παλιά κτίρια και πρέπει να γίνουν συγκεκριμένες μελέτες. Πρέπει να γίνουν περισσότερα πάρκινγκ αναπήρων και γενικότερα καλύτερη πρόσβαση στους δρόμους και τα πεζοδρόμια.»

(Συμμετέχοντας #5)

«Τα παλιά κτίρια [...] δεν είναι προσβάσιμα, ακόμα και ο Δήμος δεν είναι προσβάσιμος για άτομα με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις. Ακόμα και οι ράμπες είναι με λάθος κλίση.»

(Συμμετέχοντας #6)

Από την άλλη πλευρά, η άποψη για την ψηφιακή πρόσβαση στην πληροφορία τοποθετείται προς το αρνητικό άκρο, ότι δηλαδή δεν έχουν γίνει ακόμα τα

απαραίτητα βήματα ώστε να υπάρχει ισότιμη πρόσβαση με τους υπόλοιπους πολίτες, ούτε πραγματοποιούνται οι απαραίτητες δράσεις ενημέρωσης/ εκπαίδευσης.

«Όσον αφορά στις ψηφιακές υπηρεσίες, όχι, δεν είναι ακόμα σε καλό σημείο, δεν έχει προχωρήσει πολύ.»

(Συμμετέχοντας #6)

Όσον αφορά στους υπόλοιπους τομείς, υπάρχει η γενικευμένη αναγνώριση ότι έχουν γίνει βήματα προς την ισότητα, χωρίς αυτή όμως ακόμα να έχει επιτευχθεί, ιδιαίτερα στον τομέα της Εργασίας, της Δημόσιας ζωής και σε ορισμένες περιοχές της Πολιτιστικής ζωής και αναψυχής. Κατά τη γνώμη των συμμετεχόντων τον τελευταίο καιρό έχουν αρχίσει να πραγματοποιούνται κάποιες δράσεις από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, κυρίως όμως με πρωτοβουλίες των συλλόγων. Παρόλα αυτά οι δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις δεν είναι σε καμία περίπτωση ούτε επαρκείς, ούτε αποτελεσματικές.

«Στον δημόσιο τομέα όσον αφορά στις προσλήψεις δεν επαρκούν οι θέσεις. Θα ήθελα να υπήρχαν περισσότερες ευκαιρίες για εργασία στο Δημόσιο για άτομα με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις.»

(Συμμετέχοντας #5)

Τέλος, η νέα Περιφερειακή αρχή, όπως και οι Δημοτικές αρχές αξιολογούνται από αρκετά έως και πολύ θετικά από τη μεγαλύτερη μερίδα των ερωτώμενων και δηλώνουν ότι αυτή η προσπάθεια που έχει ξεκινήσει τον τελευταίο καιρό, πρέπει να συνεχιστεί και στο μέλλον ώστε να γίνουν περισσότερες δράσεις, προγράμματα και υποδομές για την εξυπηρέτηση των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις.

«Η Περιφέρεια έχει φτιάξει την επιτελική δομή η οποία καθημερινά ασχολείται με τα άτομα με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις σε όλη την Πελοπόννησο. Οι Δήμοι έχουν φτιάξει τα Κέντρα Κοινότητας έτσι εξυπηρετούνται τα άτομα με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις. Έχουν προχωρήσει πολύ τα πράγματα [...].

(Συμμετέχοντας #5)

3.3 Ομάδα εστιασμένης συζήτησης 2: Γονείς / κηδεμόνες / δικαστικοί συμπαραστές / μέλη οικογενειών ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις

Στη δεύτερη ομάδα συζήτησης οι γονείς και τα μέλη οικογενειών ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις δηλώνουν πως η ζωή των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις (τόσο γενικά, όσο και για τις οικογένειές τους) κυμαίνεται από στάσιμη έως ελαφρώς βελτιωμένη τα τελευταία δέκα χρόνια. Οι περισσότερες βελτιωτικές ενέργειες σε επίπεδο υπηρεσιών/δομών προέρχονται από ιδιωτικές πρωτοβουλίες, ενώ ακόμα κι όσοι αναφέρουν βελτίωση στις υποδομές, δραστηριότητες και υπηρεσίες για άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις, δηλώνουν ότι αυτές πραγματοποιούνται αποκλειστικά στα μεγάλα αστικά κέντρα των νομών.

«[...] το βλέπω από τη δική μου περίπτωση. Είμαι πατέρας ενός παιδιού με αναπηρία και από τη στιγμή που τελείωσε το ΕΕΕΕΚ που πήγαινε, δεν έχει κάνει τίποτα. Παραμένει στο σπίτι μαζί μας.»

(Συμμετέχοντας #1)

Οι απόψεις της πλειοψηφίας των ερωτώμενων συγκλίνουν ότι οι μεγαλύτερες δυσκολίες στη ζωή του

ατόμου που φροντίζουν και γενικότερα στις οικογένειές τους εστιάζονται κυρίως σε 3 άξονες: **α)** σε οικονομικά ζητήματα, **β)** σε οργανωτικά θέματα και ζητήματα εξωτερικής βοήθειας, και **γ)** σε ψυχολογικά – συναισθηματικά ζητήματα. Τα κρατικά επιδόματα δεν επαρκούν για να καλυφθούν οι ανάγκες των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις, υπάρχουν πρακτικά/οργανωτικά ζητήματα καθημερινότητας όπως δυσκολία στις μετακινήσεις, έλλειψη δομών ολιγόωρης φροντίδας καθώς και τα ψυχολογικά/συναισθηματικά θέματα που εγείρονται από τις προαναφερθείσες δυσκολίες.

«Ο εγκλεισμός είναι το βασικότερο όλων. Και ο βασικός λόγος είναι ότι δεν έχουμε τις οικονομικές δυνατότητες. [...]ζω με το παιδί μου σε πολυκατοικία, και δεν έχουμε τον τρόπο να βγούμε από το κτίριο, να βγούμε έξω, γιατί δεν είναι προσβάσιμο.»

(Συμμετέχοντας #7)

Σχεδόν όλες οι αναφορές των ερωτώμενων περιστρέφονται γύρω από την πολύ θετική και «θερμή» αντιμετώπιση του ατόμου με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις από όλα τα μέλη του στενού κύκλου της οικογένειας και είναι πλέον λίγες και μεμονωμένες οι περιπτώσεις όπου το άτομο δεν βρίσκει στήριξη από το στενό οικογενειακό πλαίσιο ή εγκαταλείπεται σε ίδρυμα.

«Όσον αφορά το δικό μας οικογενειακό περιβάλλον έχουμε την τύχη να έχουμε αδέρφια, γιαγιάδες, που είναι δίπλα μας και μας στηρίζουν κάθε στιγμή.»

(Συμμετέχοντας #4)

Οι διάφορες προσωπικές εμπειρίες και καταστάσεις που έχουν βιώσει οι συμμετέχοντες, όπως και η διαφορετική φύση της κάθε αναπηρίας/χρόνιας πάθησης, οδηγούν σε διαφορετικές απόψεις και συμπεράσματα όσον αφορά στην αντιμετώπιση των εν λόγω ατόμων από την τοπική κοινωνία στην οποία ζουν. Οι περισσότεροι ερωτώμενοι βιώνουν μέχρι ένα σημείο κοινωνικό αποκλεισμό και αποστασιοποίηση, ενώ λιγότεροι ερωτώμενοι θεωρούν ότι γενικά υπάρχει αποδοχή της αναπηρίας/χρόνιας πάθησης και συνηθισμένες κοινωνικές σχέσεις.

«Η άγνοια είναι αυτή που φοβίζει πιο πολύ τον κόσμο απέναντι στα παιδιά με αναπηρία. Όταν

*βγαίνουμε έξω, πραγματικά κοιτάνε περίεργα, θα
σχολιάσουνε.»*

(Συμμετέχοντας #2)

Ως προς τη γενικότερη αντιμετώπιση των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους από τις υπηρεσίες κοινωνικής υποστήριξης υπάρχει μια σχετική συμφωνία ότι η κατάσταση είναι καλή και σίγουρα καλύτερη απ' ότι ήταν παλιότερα. Καταγράφονται όμως προβλήματα σε επίπεδο δομών, λειτουργίας αυτών και προσφερόμενων υπηρεσιών από μια μερίδα συμμετεχόντων.

Οι υποδομές για τη φυσική προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις σε πολλές περιοχές χαρακτηρίζονται ως προβληματικές («μελανό σημείο») από μεγάλη μερίδα ερωτώμενων, καθώς αναφέρονται πολλά προβλήματα και ελλείψεις (ιδιαίτερα για όσους έχουν κινητική αναπηρία ή οπτική αναπηρία) τόσο στα αστικά κέντρα, όσο και σε μικρότερες πληθυσμιακά περιοχές όπου εκεί οι ελλείψεις είναι πιο έντονες. Οι λίγες απόψεις που διατυπώνονται εστιάζονται στο ότι η ψηφιακή προσβασιμότητα είναι ακόμα σε πολύ αρχικό στάδιο στην περιοχή και γενικότερα στη χώρα, παρότι υπάρχει εμφανής βελτίωση συγκριτικά με την κατάσταση που επικρατούσε τα προηγούμενα χρόνια.

«Όσον αφορά στα πεζοδρόμια, κατά τη γνώμη μου θα έπρεπε όταν φτιάχνονται, στην αρχή δηλαδή, να υπάρχει ένα άτομο με αναπηρία ώστε να επιβλέπει αν όντως αυτά που φτιάχνονται είναι σωστά.»

(Συμμετέχοντας #7)

Οι περισσότεροι ερωτώμενοι διατυπώνουν τη γενικευμένη άποψη ότι δεν υπάρχουν ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις στον τομέα της εργασίας, της εκπαίδευσης, της πολιτικής και δημόσιας ζωής, το ίδιο και στην πολιτιστική ζωή και αναψυχή.

«Σε αυτό υστερούμε πάρα πολύ. Σας είπα, από τη στιγμή που τελείωσε το σχολείο, τελείωσε το παιδί και για τον δήμο και για το κράτος. Μόνο ένα επίδομα που παίρνει... τίποτα άλλο.»

(Συμμετέχοντας #1)

«Δεν νομίζω ότι έχουνε τις ίδιες ευκαιρίες. [...] Δεν υπάρχει συνέχεια, δεν υπάρχει μέλλον. Εγκλωβίζονται τα παιδιά μέσα στο σπίτι.»

(Συμμετέχοντας #7)

Τον τελευταίο καιρό έχουν αρχίσει να πραγματοποιούνται κάποιες δράσεις, παρόλα αυτά οι

περισσότεροι δηλώνουν πως οι δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις είτε δεν είναι επαρκείς, είτε δεν πραγματοποιούνται (ιδιαίτερα στις μικρότερες πόλεις και τα χωριά). Οι κύριες αναφορές για υλοποίηση τέτοιων δράσεων αφορούν κυρίως στις ενέργειες της Περιφερειακής Ομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΠΟΜΑμεΑ) και των τοπικών Συλλόγων.

«Έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια, μέσω των συλλόγων, της ΠΟΜΑμεΑ, διάφορες δράσεις και ενημερώνεται ο κόσμος.»

(Συμμετέχοντας #1)

«Η ΠΟΜΑμεΑ έχει κάνει όντως πολύ καλή δουλειά σε αυτόν τον τομέα.»

(Συμμετέχοντας #7)

Οι συγγενείς των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις εξέφρασαν από κοινού την αγωνία και τον προβληματισμό τους όσον αφορά στο τι θα απογίνουν τα παιδιά ή οι συγγενείς τους όταν εκείνοι δεν θα μπορούν πια να τα φροντίζουν ή όταν φύγουν από τη ζωή.

«Τι θα γίνει μετά από εμάς το παιδί μας...αυτό εμένα με ανησυχεί...όλη την οικογένεια την

ανησυχεί. Όσο είμαστε εμείς θα το φροντίζουμε.
Από εκεί και μετά; ... στέγη υποστηριζόμενης
διαβίωσης δεν υπάρχει.»

(Συμμετέχοντας #1)

3.4 Ομάδα εστιασμένης συζήτησης 3: Στελέχη διοίκησης / αυτοδιοίκησης / κοινωνικών υπηρεσιών

Η πλειοψηφία των ερωτώμενων συμφωνεί ότι η αναπηρία είναι πρωτίστως κοινωνικό θέμα και ταυτόχρονα - αλλά δευτερευόντως - ιατρικό και εστιάζει στο κοινωνικό σκέλος της αναπηρίας που αφορά τόσο στα ίδια τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις, όσο και στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Όσον αφορά το πώς έχει εξελιχθεί η κατάσταση για τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις την τελευταία δεκαετία, διακρίνονται δύο κατηγορίες απόψεων: όσοι πιστεύουν ότι έχουν γίνει πολλά βήματα ως προς τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης γενικά και εκείνοι που θεωρούν πως ακόμα βρισκόμαστε σε αρχικό στάδιο.

Από τις απόψεις των ερωτώμενων διαφαίνεται η προσπάθεια για βελτίωση της γενικότερης κατάστασης (με την εφαρμογή Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία), όμως συμπερασματικά δεν υπάρχουν ακόμα οι κατάλληλες προβλέψεις ώστε να θεωρηθεί ισότιμη η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις σε κανέναν από τους υπό διερεύνηση τομείς και συγκεκριμένα: τη φυσική προσβασιμότητα σε δημόσιους χώρους, την πρόσβαση στην πληροφορία και την ένταξη στην εργασία. Αναφέρονται δυσκολίες όσον αφορά στη φυσική

προσβασιμότητα σε Δημόσιους χώρους, εργασιακούς χώρους και ελλείψεις πόρων, η ψηφιακή προσβασιμότητα αποτελεί προνόμιο λίγων και βρίσκεται σε αρχικό στάδιο, ενώ αναφέρεται ότι δεν υπάρχουν επαρκείς θέσεις για κάλυψη των εργασιακών αναγκών των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις.

«Όσον αφορά στην προσβασιμότητα είναι πολύ σημαντικό το βήμα που έχει ξεκινήσει για την καταγραφή των προσβάσιμων κτιρίων. Η προσβασιμότητα υπάρχει σε πολύ βασικά κτίρια στους περισσότερους δήμους.»

(Συμμετέχοντας #8)

«Στο θέμα της εργασίας, βγήκε αυτή η προκήρυξη από τον ΟΑΕΔ. Ήταν πολύ λίγα τα άτομα που παίρνανε...είναι ότι αυτοί που μπορούν να πάρουν τις αποφάσεις, πρέπει να λειτουργήσουν αποφασιστικά... γενικότερα και στην εργασία και στη φυσική προσβασιμότητα και στην ψηφιακή τεχνολογία.»

(Συμμετέχοντας #7)

Οι περισσότεροι εκπρόσωποι των φορέων που συμμετείχαν στην έρευνα δεν ανέφεραν κάποια συγκεκριμένη πολιτική που να εφαρμόζεται την παρούσα στιγμή από τον ίδιο τον φορέα τους. Υπάρχουν όμως αρκετές αναφορές σε διάφορα προγράμματα που

υλοποιούνται στις περιοχές δραστηριοποίησης των εκάστοτε φορέων (κυρίως εκπρόσωποι υπηρεσιών των Δήμων) στις οποίες συμμετέχουν είτε έμμεσα, είτε άμεσα.

Από τις απαντήσεις της πλειοψηφίας των ερωτώμενων συμπεραίνεται ότι δεν πραγματοποιούνται / διοργανώνονται επαρκείς δράσεις / εκδηλώσεις / ενημερωτικά συνέδρια που να αφορούν γενικότερα στα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις. Οργανώνονται ελάχιστες, μεμονωμένες εκδηλώσεις, η πλειοψηφία των οποίων γίνονται με πρωτοβουλία των συλλόγων, των σωματείων για άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους και άλλες πρωτοβουλίες ιδιωτών, χωρίς να υπάρχει οργανωμένη, συνεχιζόμενη και συντονισμένη προσπάθεια προς αυτήν την κατεύθυνση. Ακόμα κι όταν οργανώνονται εκδηλώσεις/δράσεις δεν επικοινωνούνται με τον κατάλληλο τρόπο, ιδιαίτερα στις κωμοπόλεις και τα χωριά.

«Δυστυχώς, όπως σας είπα και πριν το μυαλό μας δεν πάει σε τέτοιου είδους εκδηλώσεις και δεν το έχουμε σαν κύριο στόχο.»

(Συμμετέχοντας #4)

Οι εκπρόσωποι των φορέων που ασχολούνται άμεσα με θέματα κοινωνικής πρόνοιας και πιο συγκεκριμένα με

Θέματα αναπηριών ή/και χρόνιων παθήσεων δηλώνουν ότι υπάρχει καλή, στενή και συχνή επικοινωνία/δικτύωση με φορείς, συλλόγους και σωματεία για άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους. Παρόλα αυτά διατυπώνονται και κάποιες επισημάνσεις ελλείψεων σωματείων/συλλόγων και ενεργειών σε αποκεντρωμένες περιοχές.

3.5 Ομάδα εστιασμένης συζήτησης 4: Εργοδότες / υπεύθυνοι προσωπικού / στελέχη εργοδοτικών φορέων

Οι συμμετέχοντες της τέταρτης ομάδας συζήτησης συμφωνούν ότι η αναπηρία είναι ταυτόχρονα και ιατρικό και κοινωνικό θέμα. Το ιατρικό σκέλος είναι αυτονόητο και προφανές και αντιμετωπίζεται από τους αρμόδιους ιατρούς. Η πλειοψηφία των ερωτώμενων εστιάζει στο κοινωνικό σκέλος της αναπηρίας που είναι για τους περισσότερους πιο σημαντικό κι από το ιατρικό θέμα και αφορά τόσο στα ίδια τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις, όσο και στις οικογένειές τους, στις τοπικές κοινωνίες και στις υπάρχουσες δομές.

«Το κοινωνικό σκέλος είναι σημαντικό... γιατί αυτό μας αφορά όλους, όχι μόνο τα άτομα που έχουν την αναπηρία.»

(Συμμετέχοντας #4)

Καταγράφεται η γενικότερη συμφωνία πως τα τελευταία δέκα χρόνια η ζωή των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις έχει βελτιωθεί σε πολύ σημαντικό βαθμό, κυρίως στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα. Έχουν δημιουργηθεί περισσότερες και πιο σύγχρονες υποδομές, υπάρχει μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση για θέματα αναπηριών, χρόνιων παθήσεων, τονίζεται όμως ότι η

κατάσταση χρίζει περαιτέρω βελτίωσης σε όλους τους τομείς προκειμένου να επιτευχθεί ισότιμη διαβίωση για τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις.

«Σίγουρα τα τελευταία χρόνια η κατάσταση έχει βελτιωθεί, έχουν γίνει έργα...ναι είναι καλύτερη η κατάσταση. Παλιότερα δεν έβλεπες άτομα με αναπηρία έξω στον δρόμο. Τώρα είναι έξω, συμμετέχουν...βέβαια ακόμα είμαστε πίσω σε πολλά πράγματα ειδικά στην επαρχία, όπως για παράδειγμα στις προκαταλήψεις...υπάρχουν ακόμα πολλές.»

(Συμμετέχοντας #4)

Από τις απόψεις των ερωτώμενων διαφαίνεται η βελτίωση της γενικότερης κατάστασης που καταγράφηκε και στην πρώτη ερώτηση της ενότητας, όμως συμπερασματικά δεν υπάρχουν οι κατάλληλες προβλέψεις ώστε να θεωρηθεί ισότιμη η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις σε κανέναν από τους υπό διερεύνηση τομείς.

«Δεν έχουν φτάσει ακόμα τόσο τα πράγματα ώστε να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες...θέλει δουλειά ακόμα για να φτάσουμε εκεί.»

(Συμμετέχοντας #3)

Αναφέρονται δυσκολίες όσον αφορά στη φυσική προσβασιμότητα σε Δημόσιους χώρους και κυρίως σε ιδιωτικούς χώρους, επιχειρήσεις.

«Κάποια καταστήματα έχουν ξεκινήσει να βάζουν ράμπες ώστε να έχει πρόσβαση ένα άτομο με κινητική αναπηρία...όμως τι να το κάνεις αυτό όταν οι διάδρομοι στο εσωτερικό τους παραμένουν στενοί και τα ράφια ψηλά.»

(Συμμετέχοντας #3)

«Θα πρέπει να υπάρχει εκπρόσωπος των ατόμων με αναπηρία στα παραδοτέα των δημοσίων έργων. Δηλαδή ένας από εσάς, από τη Συνομοσπονδία, να είναι στην επιτροπή παραλαβής του έργου.»

(Συμμετέχοντας #2)

Η ισότιμη πρόσβαση σε ψηφιακές πληροφορίες βρίσκεται ακόμα σε αρχικό στάδιο, όμως η κατάσταση είναι πολύ καλύτερη απ' ότι πριν 5 χρόνια.

«Τώρα, στα ψηφιακά τα οποία ήρθαν και βέβαια ήρθαν για να λύσουν προβλήματα πράγματι. Και εκεί, και ο δημόσιος τομέας... οι υπηρεσίες του... βλέπω ότι δείχνουν μια προσέγγιση, πολύ καλύτερη από το παρελθόν.»

(Συμμετέχοντας #1)

Ταυτόχρονα, δόθηκε έμφαση στην έλλειψη κινήτρων από την Πολιτεία για προσλήψεις ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις στον ιδιωτικό τομέα. Κανένας από τους εργοδοτικούς φορείς ή τις επιχειρήσεις που συμμετείχαν μέσω των εκπροσώπων τους στην έρευνα δεν απασχολούσαν τη δεδομένη στιγμή κάποιο άτομο με αναπηρία ή/και χρόνια πάθηση. Οι εκπρόσωποι των επιχειρήσεων δηλώνουν προθυμία ως προς την πρόσληψη ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις εφόσον υπάρχουν τα κατάλληλα κίνητρα από την Πολιτεία και με την προϋπόθεση ότι καλύπτονται οι εκάστοτε προϋποθέσεις (λόγω κυρίως της φύσης και του αντικειμένου της κάθε επιχείρησης).

«Πάντως αν δίνονταν κίνητρα βεβαίως και θα προσπαθούσα να κάνω κάτι εφόσον ήταν εφικτό λόγω της φύσης της επιχείρησής μου.»

(Συμμετέχοντας #3)

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες δεν γνωρίζουν αν δίνονται κίνητρα από την Πολιτεία για την πρόσληψη ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις και θεωρούν ότι πρέπει να γίνονται ολοκληρωμένοι σχεδιασμοί και μελέτες ανά περιοχή στις οποίες θα λαμβάνονται υπόψη πολλές παράμετροι (όπως π.χ. η αστικότητα της περιοχής κι αν υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές πρόσβασης/ μετακίνησης, το είδος της

επιχείρησης στην οποία θα δοθεί το κίνητρο, οι συγκεκριμένες δεξιότητες του ατόμου με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις να είναι κατάλληλες για αντίστοιχη εργασία κ.λπ.).

Οι εκπρόσωποι εργοδοτικών φορέων δηλώνουν πιο ενεργοί όσον αφορά στη διοργάνωση ή τη συμμετοχή σε δράσεις και εκδηλώσεις κοινωνικού ενδιαφέροντος και βρίσκονται σε σχετικά καλή επικοινωνία τόσο με τις αυτοδιοικητικές αρχές, όσο και με συλλόγους και εκπροσώπους ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις. Οι εκπρόσωποι των επιχειρήσεων από την άλλη δηλώνουν ότι οι ίδιοι δεν είναι σε θέση να οργανώσουν κάτι αντίστοιχο είναι όμως ανοιχτοί σε συνεργασία και συμμετοχή εφόσον τους ζητηθεί ή εφόσον τους επικοινωνηθεί σωστά.

Τέλος, καταγράφεται η γενικευμένη εκτίμηση ότι γίνονται περισσότερα έργα, προγράμματα και δράσεις από τις νέες Αυτοδιοικητικές Αρχές, σε επίπεδο Περιφέρειας (σε σύγκριση με το παρελθόν) που όμως είτε δεν είναι επαρκείς, είτε δεν σχεδιάζονται με την πρέπουσα προσοχή, είτε δεν καλύπτουν ευρύτερες γεωγραφικές περιοχές ή δεν επικοινωνούνται σωστά (κατά την εκτίμηση κυρίως των εκπροσώπων επιχειρήσεων).

«Έχω δει να γίνονται έργα που δεν υπήρχαν στην περιοχή όπου μένω. Κάποια κτίρια βέβαια απ' όσο βλέπω δεν είναι εύκολα προσβάσιμα.»

(Συμμετέχοντας #3)

4. Βασικά συμπεράσματα

4.1 Ποσοτική έρευνα

- Σημαντική η παρουσία της αναπηρίας και των χρόνιων παθήσεων στα νοικοκυριά στην Περιφέρεια Πελοποννήσου (περίπου 1 στα 4).
- Κινητική αναπηρία και νευρολογικές παθήσεις οι συχνότερα αναφερόμενες μορφές αναπηρίας/χρόνιων παθήσεων.
- Πρακτικά και οργανωτικά θέματα της καθημερινότητας δυσκολεύουν κυρίως τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις και έπονται τα ψυχολογικά/ συναισθηματικά και τα οικονομικά ζητήματα.
- Η αναπηρία θεωρείται συνδυασμός ιατρικού και κοινωνικού θέματος, ενώ τα τελευταία 10 χρόνια διαπιστώνεται γενικά βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης για τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις.
- Η ανεπάρκεια των υποδομών του Κράτους και οι κοινωνικές προκαταλήψεις τα μεγαλύτερα εμπόδια στη ζωή των αναπήρων και των ατόμων με χρόνιες παθήσεις.

- ➔ Υπερπροστατευτικότητα και σεβασμός κυριαρχούν στην αντιμετώπιση των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις από τις οικογένειές τους. Σεβασμός αλλά και αδιαφορία ή προκατάληψη αναφέρονται για την αντιμετώπιση από την τοπική κοινωνία.
- ➔ Σημαντικό το ποσοστό, περίπου 7 στους 10 δηλώνουν ότι νιώθουν πολύ άνετα και αρκετά άνετα όταν συναντούν κάποιο άτομο με αναπηρία. 1 στους 2 θα ένιωθε άνετα αν το παιδί του είχε σχέση με άτομο με αναπηρία ή/και χρόνια πάθηση και 9 στους 10 θα ένιωθαν άνετα αν είχαν στη δουλειά τους συνάδελφο με αναπηρία ή/και χρόνια πάθηση.
- ➔ Σημαντικά προβλήματα προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις καταγράφονται σε Μέσα Μαζικής Μεταφοράς και δρόμους/πεζοδρόμια. Ικανοποιητική η κατάσταση σε χώρους πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας υγείας.
- ➔ 7 στους 10 θεωρούν ότι τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις δεν έχουν ίσες ευκαιρίες στην περιοχή τους για εργασία και απασχόληση και δεν έχουν ίσες ευκαιρίες για αυτόνομη διαβίωση. Αντιθέτως, η πλειοψηφία «βλέπει» ίσες ευκαιρίες για άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις σε πολιτική ζωή, εκπαίδευση / κατάρτιση και αναψυχή/αθλητισμό.

- ➡ Ανεπαρκείς και αναποτελεσματικές θεωρούνται οι δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις στην Περιφέρεια Πελοποννήσου από 2 στους 3 πολίτες.
- ➡ Θετικά αξιολογείται το έργο των φορέων εκπροσώπησης των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, των ΜΚΟ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στον αντίποδα υπάρχει αρνητική αξιολόγηση για το έργο της Κυβέρνησης, της τοπικής αυτοδιοίκησης, της εκκλησίας, των ΜΜΕ και των πολιτικών κομμάτων.

4.2 Ποιοτική έρευνα

Ομάδα Εστιασμένης Συζήτησης 1: Άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις

- Η ζωή των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις την τελευταία δεκαετία έχει βελτιωθεί σημαντικά, αν και ακόμα δεν έχει φτάσει στο επιθυμητό επίπεδο.
- Οι βασικότεροι τομείς στους οποίους δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν δυσκολίες είναι στον οικονομικό τομέα, σε θέματα ψυχολογικής/συναισθηματικής φύσης και σε ζητήματα διακρίσεων και κοινωνικού αποκλεισμού.
- Οι ερωτώμενοι εστιάζουν στο πόσο σημαντική και ευεργετική για την εξέλιξη της ζωής των ίδιων είναι η θετική αντιμετώπιση από τα μέλη της οικογένειάς τους.
- Τα τελευταία χρόνια τόσο στις υπηρεσίες κοινωνικής υποστήριξης, όσο και στις υπηρεσίες υγείας παρουσιάζεται μια γενικότερα καλύτερη κατάσταση όσον αφορά στην αντιμετώπιση των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις.
- Όσον αφορά στη φυσική προσβασιμότητα έχουν γίνει βελτιωτικές κινήσεις σε δημόσιους χώρους, σε αντίθεση με την ψηφιακή προσβασιμότητα, όμως η

κατάσταση δεν έχει φτάσει ακόμα στο επιθυμητό επίπεδο.

- Τον τελευταίο καιρό έχουν αρχίσει να πραγματοποιούνται κάποιες δράσεις από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, κυρίως όμως με πρωτοβουλίες των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους.

Ομάδα Εστιασμένης Συζήτησης 2: Γονείς / κηδεμόνες / δικαστικοί συμπαραστάτες / μέλη οικογενειών ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις

- Η ζωή των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις (τόσο γενικά όσο και για τις οικογένειές τους) κυμαίνεται από στάσιμη έως ελαφρώς βελτιωμένη την τελευταία δεκαετία.
- Τα κυριότερα προβλήματα εντοπίζονται: **α)** σε οικονομικά ζητήματα, **β)** σε οργανωτικά θέματα και ζητήματα εξωτερικής βοήθειας, και **γ)** σε ψυχολογικά–συναισθηματικά ζητήματα.
- Διαπιστώνεται θερμή και καλή αντιμετώπιση των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις από τον στενό οικογενειακό κύκλο.

- Υπάρχει βελτίωση στην αντιμετώπιση των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους από τις κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες.
- Οι υποδομές για τη φυσική προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις σε πολλές περιοχές χαρακτηρίζονται ως προβληματικές («μελανό σημείο»).
- Δεν υπάρχουν ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις στον τομέα της εργασίας, στην εκπαίδευση, στην πολιτική και δημόσια ζωή, το ίδιο και στην πολιτιστική ζωή και αναψυχή.

Ομάδα εστιασμένης συζήτησης 3: Στελέχη διοίκησης / αυτοδιοίκησης / κοινωνικών υπηρεσιών

- Η αναπηρία είναι πρωτίστως κοινωνικό και δευτερευόντως ιατρικό θέμα.
- Η κατάσταση διαβίωσης των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις τα τελευταία 10 χρόνια χαρακτηρίζεται από στάσιμη, έως αρκετά βελτιωμένη.
- Αναφέρονται δυσκολίες όσον αφορά στη φυσική προσβασιμότητα σε Δημόσιους χώρους, εργασιακούς

χώρους και ελλείψεις πόρων. Η ψηφιακή προσβασιμότητα αποτελεί προνόμιο λίγων και βρίσκεται σε αρχικό στάδιο, ενώ αναφέρεται ότι δεν υπάρχουν επαρκείς θέσεις για κάλυψη των εργασιακών αναγκών των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις.

- ➔ Οργανώνονται μεμονωμένες εκδηλώσεις, η πλειοψηφία των οποίων γίνονται με πρωτοβουλία των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις και άλλες πρωτοβουλίες ιδιωτών, χωρίς να υπάρχει οργανωμένη, συνεχιζόμενη και συντονισμένη προσπάθεια προς αυτήν την κατεύθυνση. Ακόμα κι όταν οργανώνονται εκδηλώσεις/δράσεις δεν επικοινωνούνται με τον κατάλληλο τρόπο, ιδιαίτερα στις κωμοπόλεις και τα χωριά.
- ➔ Υπάρχει καλή, στενή και συχνή επικοινωνία/δικτύωση με φορείς, συλλόγους και σωματεία ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις.

Ομάδα εστιασμένης συζήτησης 4: Εργοδότες / υπεύθυνοι προσωπικού / στελέχη εργοδοτικών φορέων

- ➔ Η αναπηρία είναι ταυτόχρονα και ιατρικό και κοινωνικό θέμα.

- Τα τελευταία δέκα χρόνια η ζωή των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις έχει βελτιωθεί σε πολύ σημαντικό βαθμό, κυρίως στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα.
- Δεν υπάρχουν οι κατάλληλες προβλέψεις ώστε να θεωρηθεί ισότιμη η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις σε κανέναν από τους υπό διερεύνηση τομείς.
- Κανένας φορέας/επιχείρηση δεν απασχολεί κάποιο άτομο με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις, αλλά δηλώνεται προθυμία για πρόσληψη.
- Οι εκπρόσωποι των εργοδοτικών φορέων/επιχειρήσεων δηλώνουν ότι οι ίδιοι δεν είναι σε θέση να οργανώσουν σχετικές δράσεις είναι όμως ανοιχτοί σε συνεργασία και συμμετοχή εφόσον τους ζητηθεί ή εφόσον τους επικοινωνηθεί σωστά.

5. Αντί επιλόγου

«Έχουμε την εντύπωση ότι η προσβασιμότητα αφορά στις ράμπες...στα αναβατόρια. Η καθολική προσβασιμότητα δεν έχει σχέση μόνο με την πρόσβαση των ατόμων στα κτήρια. Η καθολική προσβασιμότητα αφορά και στη διασφάλιση οδηγού όδευσης τυφλών για τα τυφλά και με μειωμένη όραση άτομα... στα ηχητικά μηνύματα κ.λπ. Αλλά αφορά και στην προσβάσιμη παροχή εξυπηρέτησης του ατόμου από τον υπάλληλο σε μία υπηρεσία. Αν ο υπάλληλος δεν γνωρίζει τη νοηματική γλώσσα ή δεν είναι καταρτισμένος σε μεθόδους εξυπηρέτησης/ συναλλαγής με άτομα με αναπηρία δεν μπορεί να εξυπηρετήσει ένα άτομο με απώλεια ακοής. Συνεπώς, η προσβασιμότητα δεν αφορά μόνο στις κτιριακές υποδομές... αφορά και στην παροχή υπηρεσιών και πληροφοριών. Και αν το δούμε πιο σφαιρικά... θα καταλάβουμε ότι έχουμε ακόμα δουλειά να κάνουμε... όλοι μας...»

(Συμμετέχοντας #7, από την ομάδα εστιασμένης συζήτησης 3)

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Αθήνα (Εδρα)

Ελ. Βενιζέλου 236,
16341 Ηλιούπολη
Τηλέφωνο: 210 9949837
Fax: 210 5238967
E-mail: esaea@otenet.gr

Τρίπολη (Παράρτημα)

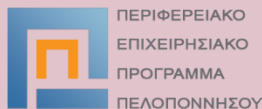
Εθν. Αντιστάσεως 43,
22100 Τρίπολη
Τηλ. & Fax: 27102 21964
E-mail:
esamea2@pel.cosmotemail.gr

Ιστοσελίδα: www.esamea.gr

 ESAMEAgr esameagr
 ESAMEAGr ncdpgreece

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη